

รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ “ธนาคารสหกรณ์สำคัญจริงหรือ?”

วันที่ 12 พฤษภาคม 2559 ระหว่างเวลา 9.30-15.45 น.

ณ ห้องประชุม 601 ชั้น 6 อาคารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ กล่าวเปิดการประชุมและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการว่า วันนี้เป็นอีกครั้งหนึ่งที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ภาควิชาสหกรณ์และภาคีหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย จำกัด

ผู้ทรงคุณวุฒิ และสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อให้มีการระดมความคิดเชิงวิเคราะห์ในประเด็น “ธนาคารสหกรณ์สำคัญจริงหรือ?” โดยจะร่วมกันพิจารณาในรายละเอียดว่า อะไรคือเป้าหมายแห่งความสำเร็จของระบบการเงินที่พึงประสงค์ และ อะไรคือแนวทางที่เหมาะสมของระบบการเงินสหกรณ์ที่จะนำไปสู่การลดช่องว่างและข้อจำกัดในระบบการเงินที่มีอยู่

โดยในช่วงแรกผู้อำนวยการสถาบันฯ ได้เกริ่นนำให้ที่ประชุมรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่ผ่านมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

ในการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ ซึ่งได้จัดทำมาแล้วหลายครั้งแล้ว ครั้งแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2539 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดจ้าง IFCT จัดทำข้อเสนอการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ ครั้งที่ 2 ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (ชสอ.) ให้ทุนสนับสนุน การจัดทำโครงการศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ ครั้งที่ 3 สมาชิกรักษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้สนับสนุนให้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย "รัฐกับการแก้ไขปัญหาสหกรณ์" ซึ่งมีข้อเสนอสำหรับการพัฒนาระบบการเงิน คือการเปิด window ธ.ก.ส.เพื่อเป็นการบ่มเพาะธุรกิจก่อนและค่อยๆ พัฒนาไปเป็นธนาคารสหกรณ์ (cooperative bank) เต็มรูปเมื่อมีความพร้อม ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 ชสอ.ได้สนับสนุนให้สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ดำเนินการวิจัยเพื่อออกแบบสำหรับ platform การพัฒนาระบบการเงินแบบพึ่งพาและร่วมมือกัน ตามที่กำหนดเป็นเสาหลัก ยุทธศาสตร์ไว้ในแผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 ซึ่งได้ผลลัพธ์ในรูปแบบนวัตกรรมระบบการเงินที่รู้จักกันในนามของ SHOs system (self-help organization system) โดยได้นำไปใช้ในแผนกลยุทธ์ของชสอ.ระหว่างปี 2555-2559

ล่าสุดในปี พ.ศ. 2558 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีการจัดจ้างให้มีการวิจัยอีกครั้งหนึ่งและได้นำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์ และการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ และได้นำสู่การพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ(คพช.) พิจารณา ซึ่งท่านผู้อำนวยการกองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า (คุณอารี ฉายโชชน์) จะได้ชี้แจงเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล และมติที่ประชุม คพช.เกี่ยวกับแนวคิดการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ให้ทราบดังนี้

คุณอารี ฉายไชน์:

คุณอารีได้กล่าวถึงสถานการณ์ทางการเงินสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2557 ที่สะท้อนให้เห็นว่า ทำไมสหกรณ์ต้องมีระบบการเงินเพื่อดูแลเงินของสหกรณ์ โดยจำนวนสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรภาคการเกษตร 10,831 แห่ง อยู่ในภาคเกษตรประมาณ 7 พันกว่าแห่งอยู่นอกภาคการเกษตร 3 พันกว่าแห่ง ซึ่งในจำนวนนี้สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีไม่ถึง 2 พันแห่งสำหรับ มูลค่าธุรกิจสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2557 ซึ่งทุนดำเนินงาน 2.26 ล้านล้านบาท อยู่ในธุรกิจการให้เงินกู้ 1.2 ล้านล้านบาท รับฝากเงิน 5 แสนหกหมื่นล้านบาท การรวบรวมผลผลิต การจัดหาสินค้าหรือปัจจัยการผลิต การให้บริการสมาชิก เป็นแค่เงิน 1 หมื่นล้านบาทเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องธุรกิจการให้เงินกู้ การรับฝากเงินระหว่างสหกรณ์ ซึ่งมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนส่วนใหญ่

เงินในระบบสหกรณ์ มาจากเงินทุนภายในสหกรณ์ คิดเป็น 1.58 ล้านล้านบาท ทุนเรือนหุ้น เงินรับฝากจากสมาชิก เงินสำรอง และทุนสะสมอื่นๆ ที่มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิของสหกรณ์ อีกส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนที่มาจากภายนอก มีทั้งเป็นเงินกู้ระยะสั้น และระยะยาว กู้ได้ทั้งสถาบันการเงินอื่นและกู้ระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน และมีเงินรับฝากในขบวนการสหกรณ์ 4.8 หมื่นล้านบาท แต่ยังมีสหกรณ์ที่ต้องกู้เงินจากภายนอกอีก 1.74 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกันเงินในสหกรณ์เองก็ถูกนำไปลงทุนภายนอก สหกรณ์ที่นำเงินลงทุนภายนอกแต่มีเงินทุนภายในไม่เพียงพอ กับสหกรณ์ที่มีเงินเหลือจากการดำเนินงานและดำเนินธุรกิจใน

สหกรณ์และนำไปลงทุนภายนอกมันคนละแห่งกัน ข้ามประเภทกันด้วย สหกรณ์ทุกประเภทมีการกู้ยืมเงิน ยกเว้นสหกรณ์ออมทรัพย์มีการกู้ยืมน้อยกว่าสหกรณ์ประเภทอื่น มีสหกรณ์เหลือไม่กี่ร้อยสหกรณ์ที่จะสามารถแผ้วผำสมาชิกในขณะที่สหกรณ์ไม่มีเงินต้องกู้เงินจากภายนอก ในขณะที่เดียวกันสหกรณ์ที่มีเงินเหลือให้กู้ระหว่างสหกรณ์กันเองหรือเอาไปลงทุนตามมาตรา 62 หรืออื่นๆ ในส่วนนี้มาตรการในการกำกับดูแลยังไม่มีประสิทธิภาพ ตนรู้สึกเป็นกังวล ทำให้เราเห็นว่าเงินที่ให้กู้กันระหว่างสหกรณ์กันเองในระบบ ในขณะที่สหกรณ์มีเงินไม่เพียงพอแทนที่ต่างคนต่างไปกู้ เข้ามากู้ในส่วนนี้จะดีไหม สำหรับสหกรณ์ที่มีเงินทุนเหลือไม่ยากลงทุนเอง ให้มีองค์กรกลางเข้ามาทำหน้าที่รวมทุนแทนและเราเข้าเป็นเจ้าของในองค์กรนี้

ในขณะที่มาตรการกำกับของทางภาครัฐ คือนายทะเบียนสหกรณ์ในบทบาทของกรมส่งเสริมสหกรณ์นั้นเป็นหน่วยส่งเสริมให้สหกรณ์ช่วยเหลือกันในระหว่างขบวนการสหกรณ์เอง มีเงินเหลือก็ให้กู้ สองสิ่งนี้ทำได้โดยกำหนดเป็นระเบียบของสหกรณ์ โดยให้นายทะเบียนสหกรณ์เป็นผู้ใช้ดุลยพินิจเห็นชอบระเบียบ กติกา ที่สหกรณ์ปฏิบัติร่วมกัน และให้อยู่ภายใต้วงเงินกู้ยืมที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ และวันนี้ต้องเป็นจุดทบทวนระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ในเรื่องการใช้ดุลยพินิจเห็นชอบวงเงินกู้ยืมระหว่างสหกรณ์ เพื่อคุ้มครองดูแลเจ้าหน้าที่ภายนอกว่ามีประสิทธิภาพที่เพียงพอหรือไม่ อำนาจในการกำกับดูแลตามกฎหมายสหกรณ์ของนายทะเบียนสหกรณ์ที่เข้ามากำกับดูแลสหกรณ์ ถ้าไม่เพียงพอเราต้องทำอะไร

ข้อสอง เงินในขบวนการสหกรณ์เพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด ทั้งทุนเรือนหุ้น เงินรับฝาก ค่าตอบแทนของเงินฝากที่กำหนดได้เองโดยใช้อำนาจคณะกรรมการสหกรณ์ เงินที่เข้ามาในสหกรณ์ในทุกวันนี้เป็นเงินออมสมาชิกจริงๆ

หรือไม่ เงินในครอบครัวของสมาชิกที่จะเผื่อแผ่ทั้งหมดใช้หรือไม่ เงินของสมาชิก สมทบเพื่อแสวงหาผลกำไรจากผลตอบแทนไม่ใช่เพื่อการออม จะเกิดภาระและความเสี่ยงต่อระบบการเงินสหกรณ์หรือไม่

รูปแบบธนาคารสหกรณ์ที่เป็นข้อเสนอจากการศึกษาต่าง ๆ นั้น ท่าน เห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร โดยส่วนตัวนั้นคิดว่าองค์กรการเงินของสหกรณ์ ธนาคารสหกรณ์ หรือองค์กรการกำกับดูแลการเงินของสหกรณ์เกิดขึ้นไม่ได้ถ้า ไม่ใช่ความต้องการของขบวนการสหกรณ์เอง

รศ. จุฑาทิพย์ ภัทรราช:

ได้กล่าวเสริมคุณอารี ฉายโซ้น ว่าในฐานะเป็นตัวแทนหน่วยงานราชการที่ดูแลสหกรณ์ภาคการเงิน มีความห่วงใยและได้ตั้งข้อสังเกตโดยข้อมูล ตัวเลขทางการเงินในระบบสหกรณ์ มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นหากแต่ธุรกรรมทางการเงินยังไม่เกิดการหมุนเวียนใช้กันในระบบสหกรณ์ แต่ก่อนที่จะเปิดการ อภิปราย ทางกรมส่งเสริมสหกรณ์จะให้ข้อมูลเพิ่มเติม

คุณสวิช น้อยอิม: กล่าวถึงผลการศึกษาเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสหกรณ์ ดังนี้

ครั้งที่ 1: ได้มีการศึกษาการจัดตั้ง ธนาคารสหกรณ์และร่างพรบ. ส่งกระทรวงการคลัง มีความเห็นว่าสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีกฎหมาย เฉพาะ มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นและอื่นๆ ข้อเสนอใน สมัยนั้นไม่เกิดขึ้นเนื่องจากการมีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาล

ครั้งที่ 2: ข้อเสนอให้เปิด Windows

ในธ.ก.ส. ซึ่งมีสองลักษณะโดยสหกรณ์ซื้อหุ้นโดยไม่สามารถขายคืนได้และสามารถขายคืนได้ แต่ไม่ได้รับความนิยมในสหกรณ์เพราะเรื่องผลตอบแทน

ครั้งที่ 3 มีข้อเสนอ 4 รูปแบบ ได้แก่

1) รูปแบบกองทุนพัฒนาและคุ้มครองเงินฝากสหกรณ์ แหล่งเงินจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์เดิม ทุนสำรอง เงินดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง มีเงื่อนไขการเป็นสมาชิกเครดิตบูโร รูปแบบที่ทางผู้วิจัยเสนอว่าเป็นลักษณะทางเลือกที่จะเชื่อมโยงระบบการเงินของสหกรณ์

2) รูปแบบสถาบันระดับยอด (APEX) เครือข่ายการเงินระหว่างสหกรณ์ประเภทเดียวกัน มีสำนักงานคุ้มครองเงินฝากเป็นผู้ดูแล เงื่อนไขเครดิตบูโร แหล่งเงินตามรูปแบบที่ 1

3) รูปแบบศูนย์กลางการเงินสหกรณ์ (CFF) ในรูปของคณะกรรมการโดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นคณะกรรมการ บริหารจัดการการเงินของสหกรณ์ทั้งระบบเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างสหกรณ์

4) รูปแบบธนาคารสหกรณ์มีสองแนวทาง (1) แนวทางการเปิด window ธ.ก.ส. และ (2) การจดทะเบียนเป็นธนาคาร เฉพาะกิจ

ทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ร่วมประชุมหารือกับธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2559 ส่วนใหญ่ให้ข้อคิดเห็นว่าควรศึกษาให้รอบคอบ ถ้าจะมีการจัดตั้งให้มีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ให้ความคิดเห็น ส่วนรูปแบบเกรงว่าจะเป็นภาระเรื่องงบประมาณที่ต้องดูแลธนาคารเฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นมา หลังจากนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้นำเรื่องนี้เสนอคพช.เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2559 มีการพิจารณาใน 2 ประเด็นโดยมีกรอบแนวทางที่จะจัดตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อน อีกประเด็นที่ต้องพิจารณาคือองค์ประกอบของคณะกรรมการในการขับเคลื่อนโดยเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจาก

มหาวิทยาลัยเพิ่มเติม ตัวแทนจากธนาคารออมสิน กลุ่มเกษตรกร เพื่อพิจารณาแนวทางขับเคลื่อนในการจัดตั้งอย่างไร คิดว่าต้นปีหน้าจะรู้ผลรูปร่างหน้าตาของธนาคารสหกรณ์ควรจะเป็นอย่างไร

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

ได้ชวนที่ประชุมร่วมกันพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องเผชิญเมื่อมีสถานะเป็นธนาคารสหกรณ์ เช่น การปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานสากลภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับเรื่องการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบการเงิน อีกทั้งเราต้องพิจารณาถึงหลักการพื้นฐานของระบบสหกรณ์ ในฐานะการเป็นองค์กรธุรกิจของสมาชิก เพื่อสมาชิก โดยสมาชิก ที่มุ่งส่งเสริมการออม และการสร้างวินัยทางการเงิน

คุณอนันต์ ชาตรุประชีวิน:

มีความคิดว่าโครงสร้างระบบสหกรณ์โดยเฉพาะโครงสร้างด้าน

การเงินของสหกรณ์ยังแข็งแกร่ง ทุนภายใน 75% ทุนภายนอก 25% ทุนภายในค่อนข้างแข็งแกร่ง ข้อมูลจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในระยะ 7 ปีที่ผ่านมาแนวโน้มไม่ดี อัตราการออมกับการกู้เริ่มผกผันกัน จากเมื่อก่อนเงินออมมีมากกว่าเงินกู้ แต่ปัจจุบันเงินกู้มากกว่าเงินออม

จากรายงานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาแล้ววาดกราฟจะเห็นว่าแนวโน้มอาจจะไม่ดีถึงแม้โครงสร้างทุนภายใน 75% ก็ตาม ส่วนประเด็นกู้เงินมาลงทุนจากภายนอก 5.8 แสนล้านบาท เมื่อเทียบสัดส่วนแล้วไม่ได้

มาก สิ่งที่น่ากลัวไม่ใช่ปริมาณเงิน แต่เป็นเรื่องของการบริหารการเงิน ซึ่งตรงนี้เราจำเป็นต้องขอของค์ความรู้จากธนาคารแห่งประเทศไทยมาช่วยควบคุม

คุณดาบชัย ใจสู้ศึก:

ประเด็นแรกตนอยากให้มองในมุมมองมิติของสหกรณ์ ซึ่งมี 3 มิติ มิติที่ 1. ด้านการเงิน ที่จำเป็นอย่างยิ่งต้องระมัดระวัง และเป็นเกราะป้องกัน มิติที่ 2. ด้านการศึกษา การเรียนรู้ หลายสิ่งที่จะต้องใช้สถาบันการศึกษามาวิเคราะห์ วิจัย เช่น สกว. มิติที่ 3. สวัสดิการ มองเรื่องการดูแลสวัสดิการแก่สมาชิกมีความมั่นคง มีความกินดี อยู่ดี เป็นเป้าหมายสูงสุด

ประเด็นที่สอง ต้นเหตุที่แท้จริงมองว่าเป็นมาตรฐานเครดิตมากกว่าความเชื่อมั่น และในเรื่องของเม็ดเงินลงทุนภายใน 75% ภายนอก 25% สหกรณ์มีเงินเพียงพอ หากแต่บางประเภทเงินเหลือ บางประเภทเงินขาด การถ่ายโอนไปยังสหกรณ์แต่ละประเภท เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนไปยังสหกรณ์การเกษตร หรือสหกรณ์ร้านค้าต้องพิจารณาเหมือนกันว่าให้ไปแล้วจะได้คืนหรือไม่ ปัญหานี้จะไม่เกิดขึ้น ถ้ามาตรฐานของสหกรณ์เท่ากัน สุดท้ายตนอยากให้มองบทเรียนที่ผ่านมาและมองว่าสหกรณ์คือสหกรณ์ มีอัตลักษณ์มีรูปแบบอยู่แล้ว ธนาคารคือธนาคาร ซึ่งมีรูปแบบของตัวเองอยู่แล้ว บทเรียนที่เราสามารถนำไปศึกษาได้ คือ อยากมีบริษัทประกันของสหกรณ์ที่เกือบจะล้มเหลว เพราะการบริหารสหกรณ์กับบริษัทมันคนละเรื่องกัน อย่างกรณีธนาคารจะบริหารในรูปแบบของสหกรณ์มันคนละแบบกัน เราจำเป็นต้องทบทวนและศึกษารอบด้าน

รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

กล่าวว่า จากที่คุ้นเคยกับใจสู้ศึก ขวนขวายในฐานะที่เราเป็น สหกรณ์ ที่มุ่งส่งเสริมการออม สร้างวินัยทางการเงิน ที่มีทุนดำเนินการเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่เรื่องที่ควรเป็นห่วง แต่ข้อที่น่าเป็นห่วงคือ ทำอย่างไรจึงจะจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาคนให้มีความพร้อมเพื่อไปบริหารจัดการระบบการเงินให้เข้มแข็งมั่นคงและ ตั้งข้อสังเกตประเด็นการที่สหกรณ์ที่มีเงินส่วนเกินในระบบแต่ไม่สามารถให้กู้แก่ สหกรณ์อื่น เนื่องจากยังคงคำนึงถึงเรื่อง ความเสี่ยงจากการให้กู้ดังนั้น เราจึงควร ต้องการมาตรการ หรือกลไกอะไรมาช่วยเพื่อลดช่องว่างหรือข้อจำกัดดังกล่าว

คุณอำนาจ อรรถโกวิทวงศ์: ตอนขอพูดใน 2 เรื่อง คือ

1) สิ่งที่สหกรณ์จะได้ คือระบบการดูแลการเงินของสหกรณ์ ที่เรา เรียกว่ากองทุนสภาพคล่อง กองทุนประกันความเสี่ยง กองทุนฟื้นฟู 2) หากจำลองสถานการณ์ เปลี่ยนจากภาคเศรษฐกิจใหญ่เป็นระบบธุรกิจ สหกรณ์ เงินที่ไหลเข้าไหลออกโดยระบบมอง เป็นมหภาค แนวคิดของกรมส่งเสริมสหกรณ์มอง ว่ามันไม่จบที่ธนาคารสหกรณ์ แต่เป็นเรื่องของ ระบบเศรษฐกิจการเงินสหกรณ์ ส่วนผลจะ ออกมาในรูปแบบไหนนั้น จะเห็นว่าเงินสหกรณ์ในระบบซึ่งเคียงคู่นานกับระบบ เศรษฐกิจเทียบเท่ากับธนาคารใหญ่ของประเทศไทยหนึ่งแห่ง แต่เรามีการแบ่งเป็น รายย่อยที่เราบริหารเงินกู้จากภายนอกประมาณ 5.6 แสนล้านบาท สิ่งที่เป็นข้อ กังวลก็คือในขณะที่เราเอาเงินไปลงทุนในตราสารทางการเงินหรือตราสารหนี้ ประมาณ 3.6 ล้านบาท และต้องใช้เงินทุนจากภายนอก 1.7 แสนล้านบาท ถ้าเรา

อยากมี center มาดูแล ตอนนี้อย่างไรจะเป็นในรูปแบบธนาคารหรือสหกรณ์ เมื่อพิจารณาในโจทย์ของธนาคารสหกรณ์ ต้องดูว่าลูกค้าคือใคร ถ้าเป็นลูกค้ากลุ่มเดียวกันสหกรณ์ก็จะมีฝ่ายใดได้ประโยชน์จากการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์

หากตั้งคำถามว่าถ้าจัดตั้งเป็นธนาคารสหกรณ์เปิด และเปิดโอกาสให้ประชาชน มาใช้บริการ ธนาคารสหกรณ์จะล้มละลายเป็นแห่งแรกเพราะเรามีต้นทุนสำหรับดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าตลาดปกติ เงินกู้ที่นำมาหมุนเวียนเป็นความสามารถในการหาแหล่งเงินของคณะกรรมการในแต่ละรอบ ดังนั้นตนอยากให้เห็นมองเป็นระดับมหภาค ตนมองว่าศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์ควรมี แต่จะมีในรูปแบบใดเป็นอีกประเด็นหนึ่ง

ประเด็นที่ท่านห่วงว่าถ้ามีแล้วต้องเสียภาษีแบบสถาบันการเงินหรือไม่ ตนได้บอกว่าถ้าท่านยืนยันสิ่งที่ท่านทำไม่ได้เน้นกำไร เป็นการเก็บส่วนต่างในการบริหารคืนให้แก่สมาชิก การเก็บภาษีจะไม่เกิดขึ้น แต่ถ้าเมื่อไหร่มีแนวคิดเพื่อทำกำไรอย่างนี้ต้องเสียภาษี

ประเด็นต่อมาเราจะเชื่อมโยงธุรกิจอย่างไรระหว่างสหกรณ์ ชุมชน ธนาคาร เพราะหลายท่านคงมีความกังวลใจเพราะสหกรณ์ขึ้นตรงกับธนาคาร ชุมชนอาจต้องเปลี่ยนเป็นสาขาหนึ่งของธนาคารสหกรณ์ที่ต้องต่อยอดและดูแลสหกรณ์รวมถึงระบบดูแลสมาชิก

คุณวินัย นิชโยต:

มันเป็นปัญหาที่ทุกคนทราบดีว่าเกิดจากอะไร จากการที่ภาครัฐใจดี เปิดโอกาสให้สหกรณ์ดำเนินงานบนแนวทางการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ไม่ได้กำหนดมาตรการและเกณฑ์

การปฏิบัติเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ เช่น การให้สินเชื่อต้องมีการกันเงินออม เป็นสัดส่วน การที่สหกรณ์แห่งหนึ่งจะให้สมาชิกกู้ควรจะมีเงินตนเองเท่าไร ส่วน สหกรณ์ที่มีเงินเหลือก่อนที่ไปฝากเงินสหกรณ์อื่นต้องฝากก็เปอร์เซ็นต์ ซึ่งปัจจุบัน สหกรณ์มีความเป็นอิสระ เสรี ก็เกิดปัญหาอย่างนี้เพราะไม่ได้มีการกำกับ นโยบาย ประเด็นเรื่องคุณสมบัติกรรมการควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผ่านการอบรม จากกรมส่งเสริมสหกรณ์หรือไม่ สหกรณ์มีสินทรัพย์ร้อยล้านบาท พันล้านบาท การเลือกกรรมการต่างกัน องค์กรประกอบของสมาชิก องค์กรประกอบของกรรมการ ต่างกัน

องค์กรประกอบของประเภทสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สหกรณ์ รัฐวิสาหกิจมีความแตกต่างกันซึ่งหากปล่อยให้มีการบริหารโดยเสรี แล้วจะรอด ไหม คุณสมบัติและที่มาของกรรมการก็แตกต่างกัน สหกรณ์ที่มีเงินเหลือจะ สามารถช่วยเหลือสหกรณ์อื่นได้อย่างไร ที่จริงเงินสำรอง 10 เปอร์เซ็นต์ของกำไร ควรนำไปลงทุนกับรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ควรบังคับให้ลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล หลักทรัพย์รัฐวิสาหกิจ สิ่งที่เป็นห่วงคือ ถ้าจะเป็นธนาคารแล้ว หน่วยงานรัฐบาล จะกำกับดูแลมอบนโยบายอย่างไร ถ้าปล่อยเสรีจะมีปัญหารุนแรงในอนาคต

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

ประเด็นที่คุณวินัยกล่าวถึง คือ สิ่งที่สหกรณ์อยากได้กรณีสหกรณ์ที่มี เงินส่วนเกิน คือ อยากให้รัฐมีมาตรการมาช่วยดูดซับเงินส่วนเหลือโดยอาจเป็น การออกพันธบัตรรัฐบาลให้สหกรณ์มาลงทุน ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นการเปิด ประเด็นสำหรับมุมมองในส่วนของมาตรการแนวทางแก้ปัญหาระบบการเงิน สหกรณ์วิธีหนึ่ง

คุณชัยวุฒิ มั่นทะนานนท์:

กล่าวถึงประเด็นที่ท่านนายกได้กล่าวถึงเรื่องธนาคารสหกรณ์ว่า "ถ้าสหกรณ์เข้มแข็งแล้วเราควรปรับรูปแบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือไม่ นี่คือการปฏิรูปของผม ท่านต้องสร้างความเข้มแข็งในสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เป็นรูปแบบธนาคาร มีสมาชิกเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดแต่อาจต้องจ้างมืออาชีพเป็นผู้บริหาร แต่ท่านต้องเป็นคณะกรรมการเอง"

เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการอภิปรายเรื่องการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ ในที่นี้จะขอตั้งคำถามในเวทีเป็น 4 ประเด็น คือ 1) ระบบธนาคารปัจจุบันมีผลเสียกับสหกรณ์อย่างไร 2) ธุรกรรมทางการเงินใดที่ธนาคารบางแห่งดำเนินการได้ไม่ดีแต่ธนาคารสหกรณ์ดำเนินการได้ดี 3) ปัจจุบันสหกรณ์เข้าถึงแหล่งเงินทุนธนาคารหรือไม่ 4) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารจัดให้สหกรณ์ทำไม่ถึงแตกต่างกัน

ข้อสังเกตคือ บางสหกรณ์มีความเสี่ยงสูงไม่สามารถปล่อยสินเชื่อได้ หรือบางธนาคารปล่อยสินเชื่อได้แต่อัตราดอกเบี้ยสูง แล้วธนาคารสหกรณ์จะรับประกันความเสี่ยงควบคู่กันหรือไม่ ต้องถามประชาชนผู้เสียภาษีก่อนว่ายอมรับได้ไหม ในส่วนตัวการตั้งธนาคารอยากให้พัฒนาระดับประเทศ ไม่ใช่ระดับสหกรณ์ และคิดว่าไม่ควรตั้งธนาคารสหกรณ์

ดร.กึก ดอนสำราญ:

ปัจจุบันสหกรณ์ในทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอ จะมีบริการเปิดรับฝากหรือให้กู้เงินเหมือนธนาคารชุมชน ซึ่งบริบทสหกรณ์เป็นนิติบุคคล

ตอนนี้มี 8,000 กว่าแห่ง จุดเด่นที่เรามีตลอดเวลาเราไม่ต้องการเป็นธนาคารแต่
ตนคิดว่าอยากให้มีระบบที่สร้างความมั่นใจ วันนี้เราอยู่ร่วมกันอย่างมั่นคงแม้ว่าจะ

เกิดสหกรณ์ 7 ประเภท 8 ประเภท หรือ 9
ประเภทหรือประเภทเดียวกัน รวมกันอยู่
ดีกว่าแต่บังเอิญความเชื่อมั่นที่ก้าวข้ามเข้าสู่
ระบบชุมชนอบอุ่นแะ คือ ชุมชนสหกรณ์นิคม
ชุมชนสหกรณ์ประมง ชุมชนสหกรณ์บริการ
ชุมชนสหกรณ์ร้านค้า ภาพที่ออกมามีชุมชน
ออมทรัพย์ที่เดียวที่มีความโดดเด่น ถ้า

ต่างประเทศบางแห่งเปิดสาขา สาขาไม่ดี บางแห่งไม่ใช้เงินโอนผ่านระบบตู้ ATM
ไม่มีธนาคาร ไม่มีสาขา แต่มีธนาคารแห่งเดียว เราไม่ต้องการตรงนั้นแต่เรา
ต้องการให้มีที่พักเงิน เช่น ในทุกวันนี้เราต้องการแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ถามว่า
มนุษย์เงินเดือนในกลุ่มหนึ่งจำนวน 3 ล้านคน ออมเงินเดือนที่หักจากเงินเดือนทุกสิ้น
เดือนไหลเข้าธนาคารเอาเงินส่วนนั้นไหลเข้าสหกรณ์ได้ไหมแต่ไม่เลือกเพราะไม่
เชื่อมั่น เราจะไม่ซื้อ ATM แต่เราจะคล้ายกับสหกรณ์ ภาพที่ออกมาความเป็นนิติ
บุคคลในกลุ่มแต่สิ่งที่จะต้องเป็นมาตรฐานนั้นคือ IT ใช้หรือไม่ เราจะเรียกร้องจากรัฐ
ไม่ต้องตั้งธนาคารใหม่ ข้อที่เราสนใจคือเป็นธนาคารของขบวนการสหกรณ์ไม่ใช่
ธนาคารของรัฐ แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขธนาคาร ภายใต้บริบทนิติบุคคลเหมือนเดิม
แต่มีธนาคารมาเชื่อมกัน ตัวแบบที่คิดวันนี้เราขาดกองทุน ขาดคนดูแล เรียกร้อง
สันนิบาตสหกรณ์ซึ่งดูแลเฉพาะด้านวิชาการ ส่วนด้านการเงินไม่มี สหกรณ์ 7
ประเภท เป็นสินเชื่อ เงินฝาก ประมาณเท่าไร ตัวแปรรูปมันไม่ได้ซับซ้อนด้วยการ
การปล่อยกู้ มันซับซ้อนตัวแปรภาคการเกษตร ขบวนการสหกรณ์ไม่รวมกันใน
ลักษณะกู้ ฝาก ถอน มันเติมเต็มเรื่องการแปรรูปน้อย ถ้ามองแล้วภาคการเกษตร

กับนอกภาคการเกษตรแบ่งกัน ซึ่งตอนนี้ลาวเป็นอย่างนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์
ดูแลภาคเกษตร กระทรวงพาณิชย์ดูแลธนาคาร เราต้องการมีประเภทเดียวกัน ถ้า
มองในระบบธนาคารใครจะเป็นผู้ถือหุ้น ตัวแทนสหกรณ์มีเงินเหลือที่จะลงทุนหุ้น
ใหม่ หน่วยไหนจะเข้ามาจัดการทางการเงินทั้งระบบ วันนี้มีชุมนุมสหกรณ์ออม
ทรัพย์เป็นตัวแบบใหญ่แต่ยังขาดตัวไอทีที่จะเชื่อมโยงระบบระหว่างกัน สิ่งที่เราคุย
มาตลอดนั่นคืออย่าแบ่งแยกสหกรณ์ เพราะจะไม่เกิดประโยชน์สู่เศรษฐกิจฐาน
ราก สิ่งที่จะช่วยตอบโจทย์เพื่อจัดการการเงินทั้งระบบ คือตัว IT และกลไกการ
เชื่อมโยงธุรกิจ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอ 3 ประเด็นได้แก่ 1) ไม่ควรแบ่งแยกพวกเรา 2)
ควรพัฒนาระบบมาเชื่อมร้อย 3) คนที่อยู่ในระบบสหกรณ์ต้องมาหารือกัน

คุณสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์:

เท่าที่ตนทำงานในวงการสหกรณ์มา 30 กว่าปี จนถึงวันนี้ยังมีความ
เชื่อมั่นระบบสหกรณ์ที่เป็นตัวเอง โดยไม่ต้องมี
สถาบันกลาง ตนว่าระบบการเงินสหกรณ์
ปัจจุบันดีอยู่แล้ว แต่ที่มีปัญหาวิธีการบริหาร
จัดการทางการเงิน ตนคิดมาตลอดว่าในขณะนี้
แก้ปัญหาความเสี่ยงสองประการคือ 1) เราจะ
ทำอย่างไรให้สมาชิกฝากเงินในสหกรณ์แล้วไม่มี
ความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับคืน ตัวอย่างเช่น การ
กำหนดในกฎหมายให้มีการยึดทรัพย์ที่เทียบกับอัตราเงินฝาก ควรมีกองทุน
เพื่อที่จะคุ้มครองเงินเมื่อสหกรณ์เกิดปัญหา 2) จากหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและ
กัน เงินในสหกรณ์ออมทรัพย์มีมาก สหกรณ์ในภาคการเกษตรต้องการเงินจะไหล
ไปได้อย่างไร กฎหมายอนุญาตให้ทำได้ในการกู้ระหว่างสหกรณ์ แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า

ไว้ใจกันหรือไม่ เราจะมีอะไรมาแก้ปัญหาความไม่เชื่อมั่น ในปี พ.ศ. 2542 เคยอยากเขียนในกฎหมายสหกรณ์ให้มีจัดตั้งระบบสหกรณ์ขึ้นเป็นสถาบันการเงิน แต่พอกลับมาคิดดูแล้วแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ จึงเป็นมาที่ทางกรมส่งเสริมสหกรณ์จ้าง IFCT ศึกษาเรื่องระบบธนาคารจะช่วยให้หรือไม่ ถ้าช่วยได้ต้องมีวิธีปฏิบัติอย่างไร เพราะเรามีบทเรียนความล้มเหลวของธนาคารสหกรณ์มาแล้ว ตนเชื่อว่าแก้ปัญหาไม่ได้ เพราะถ้ามีธนาคารสหกรณ์เมื่อไหร่กฎหมายสหกรณ์ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพราะไม่อย่างนั้นจะเกิดระบบแข่งขันกันเอง

อีกอันหนึ่งธนาคารควรแก้ความเสี่ยงเรื่องเงินฝากแก่สมาชิก ต่อไปสมาชิกจะไม่ฝากเงินไว้กับสหกรณ์แต่ไปฝากธนาคารเพราะปลอดภัยกว่า ถ้าเป็นอย่างนี้อัตลักษณ์ของสหกรณ์ส่วนนี้จะหายไป ตนยังเชื่อมั่นระบบการเงินในสหกรณ์ แค่ปรับปรุงเรื่องการบริหารจัดการเงินในสหกรณ์ให้เกิดระบบการช่วยเหลือกันในวงสหกรณ์ ธ.ก.ส.สามารถให้ความช่วยเหลือสหกรณ์ทุกประเภทได้อยู่แล้ว สหกรณ์ที่มีเงินสามารถนำไปฝากกับธ.ก.ส.และเปลี่ยนชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และให้กระทรวงการคลังกำหนดให้ขายหุ้นธ.ก.ส.ให้กับสหกรณ์ เพื่อให้โอกาสสหกรณ์ลงทุน ถ้าคิดว่าระบบธนาคารจะแก้ปัญหาค่าความเสี่ยงและระบบการจัดการเงินที่ดีในสหกรณ์

เดิมที่ไม่กล้าเขียนเป็นธนาคารสหกรณ์หรือสถาบันการเงินสหกรณ์เป็นห่วงว่าจะมีปัญหาเลยมีการตั้งกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ถ้าเมื่อไหร่จัดตั้งธนาคารสหกรณ์ประสบความสำเร็จค่อยย้ายเงินกองทุนนี้ ในที่สุด ก็มีปัญหากการเงินสหกรณ์จึงตั้งบริษัทประกันชีวิตที่มีความใกล้ชิดกับสมาชิกมากกว่าธนาคาร

ระบบสหกรณ์ดีอยู่แล้วแต่ต้องแก้ปัญหาการจัดการที่ดี ถ้าอยากให้เงินส่วนที่สหกรณ์กู้กลับมาที่เดิม ต้องแก้ปัญหาค่าความเสี่ยงของสหกรณ์ ทำอย่างไร

ให้มีรายรับสอดคล้องที่อยากจะได้ ถ้าจัดการในระบบนี้ได้ตนเชื่อว่าสหกรณ์ยังไปได้ไกลและยังรักษาอัตลักษณ์ของสหกรณ์

คุณอนันต์ ชาตรูปะชีวิน:

อยากให้ความเข้าใจเรื่องที่ทำไมสหกรณ์จำเป็นต้องลงทุนข้างนอก มันไม่ใช่เรื่องที่เราร้ายแต่เป็นเรื่องที่ต้องทำ เหตุผลเพราะว่าสหกรณ์ปล่อยกู้ 100% ไม่ได้ สหกรณ์ต้องมีการเงินไว้ส่วนหนึ่งเพื่อที่จะบริหารสภาพคล่องและสามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้เมื่อสมาชิกต้องการถอนเงิน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

มาถึงตรงนี้เรากำลังพิจารณาว่าทำอย่างไรที่จะเอาเงินส่วนเหลือในระบบสหกรณ์กลับมาในขบวนการสหกรณ์ และในกรณีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ยังไม่ไว้วางใจที่จะให้สหกรณ์การเกษตรกู้เงิน เราจะมีมาตรการเชิงนโยบายอะไรที่จะมาอุดหนุนมัดเงิน และมารับประกันความเสี่ยงสำหรับเงินกู้เพื่อสนับสนุนเกษตรกรนำไปผลิต เช่น ผักอินทรีย์ ข้าวอินทรีย์ โดยกู้ด้วยดอกเบี้ยต่ำ ประเด็นที่ควรตั้งข้อสังเกตตามที่ ICA กล่าวไว้ถึงจุดแข็งในตัวแบบธุรกิจสหกรณ์ในส่วนของค่าใช้จ่ายกลุ่มผู้บริหารสหกรณ์ แต่ก็สามารถกำหนดกลไกให้ผู้บริหารสหกรณ์ที่เป็นตัวแทนสมาชิก จัดจ้างที่มบริหารมืออาชีพมาทำงานอย่างมีแบบแผนเพราะมีฉะนั้นแล้วจะเกิดข้อจำกัดและทำให้เกิดความเสียหาย ดังตัวอย่างธนาคารสหกรณ์ในอังกฤษ ท่านลองอ่านในรายละเอียดตามเอกสารที่แจกให้ทุกท่าน สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาคือทำอย่างไรที่จะมีมาตรการหรือกลไกในระบบสหกรณ์ที่สามารถยกระดับการดำเนินงานที่มีมาตรฐานสากลยังคงเป็นเอกลักษณ์สหกรณ์ ซึ่งชสอ.ก็เคยออกแบบไว้ใน ตัวแบบ SHOs system และมีปรากฏในกรอบทิศทางเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาการสหกรณ์

ไทยในห้วงเวลาก้าวสู่ศตวรรษที่สอง ที่สันนิบาตสหกรณ์เป็นเจ้าภาพอยู่ ข้อมูลเชิงประจักษ์ชี้ว่า ในรอบทศวรรษระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ใช้เงินส่วนต่างไปจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน ที่ต้องชมเชยเพราะนี่คือบริบทของการเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งถ้าเป็นรูปแบบของธนาคารเงินส่วนนี้จะกลายเป็นโบนัส ดังนั้นเราจึงควรจมองให้กว้างขึ้น ว่าเราต้องการอะไรกันแน่ การพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์โดยไม่ควรมองสินค้าเป็นเงินอย่างเดียว แต่ควรมองว่าจะใช้เงินในระบบหมุนเวียนไปใช้ผลิตสินค้าอื่นด้วยเช่น ยางพารา ข้าว ผลไม้

คุณสุภาพ จันทร์ภิรมย์:

ที่หลายท่านเป็นห่วงระบบเงินในสหกรณ์ฐานรากที่เริ่มโตขึ้นและโตขึ้นมากเรื่อยๆ ในขณะที่การบริหารจัดการ ยังไม่ได้สร้างมาตรฐานที่ดี จะเป็นความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจโดยตรงหรือไม่อย่างไร จากประสบการณ์ของตนที่คลุกคลีในชนบท มองว่าระบบสหกรณ์เป็นระบบที่ดีที่สุดที่จะทำให้เกิดความเข้มแข็งในสังคม ตนขอถามว่าถ้าประเทศไทยไม่ใช้ระบบสหกรณ์ไปพัฒนาคนแล้วมีระบบไหนที่ดีกว่าระบบสหกรณ์บ้าง ณ เวลานี้ที่จะทำให้ประเทศชาติเกิดความเข้มแข็งได้ ประชาชนสามารถเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการเงิน การออม ไม่มีระบบไหนที่จะทำให้ประชาชนได้เรียนรู้นอกระบบสหกรณ์และเป็นระบบที่ไม่ได้ทำให้เป็นภาระแก่ภาครัฐ รัฐไม่ต้องทำอะไรเลย นอกจากให้ความรู้ในเชิงวิชาการสู่ขบวนการสหกรณ์ให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยเฉพาะกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะผู้รับผิดชอบจากบทบาทที่ใช้กฎหมายเข้า

มากำกับดูแลในระบบสหกรณ์ แต่กรมส่งเสริมสหกรณ์ต้องสร้างคนให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีจิตวิญญาณของสหกรณ์อย่างแท้จริงความเสียหายจะไม่เกิดขึ้นแน่นอน ตนเชื่อว่าสหกรณ์ที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ที่มีเงินล้านก็สามารถดำเนินการได้ ราชการต้องยืดบริบทให้กว้าง ภายใต้สังคมนี้ไม่สามารถอยู่ได้ภายใต้กฎหมายอย่างเดียวต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอื่นด้วยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งได้ มันต้องสร้างองค์ประกอบอื่น เพราะฉะนั้นระบบสหกรณ์เท่านั้นที่จะสอนคนให้มีคุณภาพได้ สามารถบริหารจัดการได้ทุกอย่าง ส่วนอื่นๆไม่สามารถเข้าไปแทรกซึมทุกอณูของแผ่นดินได้นอกจากระบบสหกรณ์

ดร.มนัส ชูผกา:

ระบบสหกรณ์เป็นระบบที่ดีที่สุด แท้ที่จริงแล้วเป็นธนาคารของสมาชิก สำหรับเรื่องเงินล้านระบบตนอยากเรียนว่าจริงๆ แล้วความต้องการยังมีอยู่มาก แต่เนื่องจากว่าระบบสหกรณ์คล้ายที่อื่น สหกรณ์ของตนเป็นสหกรณ์เล็ก แต่ก็สามารถแก้ปัญหาหนี้สินหลายทางของสหกรณ์ได้สิ้นซาก ตนขอสนับสนุนในเรื่องที่จะมีหน่วยงานกลางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าว ถ้าสหกรณ์การเกษตรสามารถแสดงตัวตนว่ามีความสามารถในการ

การชำระหนี้ได้ ระบบธนาคารก็ไม่มีความเป็นในสหกรณ์

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

สิ่งที่ทำให้สหกรณ์มีเสน่ห์มากกว่าการธนาคารคือ สหกรณ์ มีความยืดหยุ่น และใช้หลักความเชื่อมั่น ไว้วางใจกันในการทำธุรกิจ แต่โจทย์ที่ต้องนำมา

พิจารณาคือ ทำอย่างไรที่จะสร้างกลไกการหมุนเวียนของระบบการเงิน มีการบริหารสภาพคล่อง ความเสี่ยง มีระบบบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานสากล อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่น

คุณสมศรี หลิมตระกูล:

ก่อนที่จะทำงานสหกรณ์ตนเคยทำงานบริษัทเงินลงทุนหลักทรัพย์ และเป็นกลุ่มผู้เข้าอบรมกลุ่มตั้มยำกุ้งมาเป็นธนาคาร ตนว่าอยู่ที่คุณภาพของคน

คุณเอาเปรียบประชาชนคนอื่น คุณค้ากำไร มาตรา 39 ไม่ได้กล่าวถึงสหกรณ์เป็นหน่วย ต้องเสียภาษี ไม่ได้ยกเว้นภาษีทั้งหมด ผู้บริหารคณะกรรมการสหกรณ์ไม่มีเงินเดือน มีแต่เบี้ยเลี้ยง โบนัส จุดแข็งกำไร มหาศาล สมมติสรรพยากรเอาสหกรณ์อยู่ใน มาตรา 39 เสียภาษีเหมือนสิ่งที่เป็นรายได้

หักค่าใช้จ่าย เหลือกำไรมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกถึงแม้สหกรณ์มี 7 หรือมี 8, 9, 10 ประเภท มันดีในตัวของมันเองอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าจะร้อยโซ่อย่างไร ถ้ามว่าผู้บริหารสอ.มก.อยากช่วยภาคเกษตรไหมอยากช่วยแต่เรารู้ว่าคุณภาพของเกษตร เป็นอย่างไร จริงๆเครื่องมือมีหมดแล้วเพียงแต่ว่าจะเชื่อมโยงอย่างไรและมีคุณภาพในการจัดการ คือ ทุกคนไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง กรมส่งเสริมสหกรณ์ ส่งเสริมอย่างเดียวกำกับดูแลอย่างเดียวเท่านั้น จากการจัดตั้ง ธนาคารสหกรณ์คิดว่าฝันร้ายอีกหรือไม่ ลักษณะคล้ายประกันชีวิตหรือไม่ ที่เราทราบดิ.ก.ส.มีอยู่แล้ว ปรับธ.ก.ส ดีหรือไม่ ถ้าให้สหกรณ์ซื้อหุ้นหรือไม่ สหกรณ์ก็ไม่ซื้อจะคล้ายกับบริษัทประกันชีวิตหรือไม่ คือเราไม่เก่งแต่อยากทำโน้นทำนี้

คณะกรรมการเป็นแค่ผู้กำกับนโยบายดีหรือไม่ เพราะถ้าทำเองอาจประสบปัญหาหลายด้าน

คน ทุกคนมีบทบาท มีคุณภาพ เล่นตามบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำ อย่านไปตั้งเลยธนาคาร ปัญหาสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนก็เกิดขึ้นจากคุณภาพของคนในการบริหารจัดการ คนที่กำกับดูแลไม่ได้ทำหน้าที่ของคุณปล่อยให้เรื่องนี้เป็นปัญหาเรื้อรังมา ทำไมไม่เข้าไปตรวจตั้งแต่แรก จากกรณีสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นบอกว่าเขตปลอดกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบบัญชีรายงานทุกอย่าง ผู้ตรวจสอบบัญชีก็ทราบ ทุกคนทราบปัญหา แต่แพ้วัยปัญหาทางการเมือง สรุปลแล้วปัญหา คือ “คน” โช้วงทุกอย่างดีแล้วใครมีหน้าที่อะไรทำบทบาทของตนเองให้สมบูรณ์

คุณตาบชัย ใจสู้ศึก:

สำหรับกรณีสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นถือเป็นบทเรียนของเรา โดยเครดิตยูเนียนเรายังยึดมั่นในเรื่องจิตตารมณ์ คุณธรรม และการพัฒนาตนเอง สิ่งหนึ่งที่ตนอยากเรียนในที่ประชุม ณ วันนี้ ไม่อยากให้หมองกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เป็นตัวกีดกันให้เกิดความกลัว ถ้าเมื่อไหร่มองว่ากฎหมายเป็นสิ่งที่ต้องบังคับมันไม่ใช่ และอีกเรื่องหนึ่งกฎหมายสหกรณ์ ณ ปัจจุบันนี้ตนมองว่าสหกรณ์ยังใช้ได้ไม่ถึงครึ่ง ในส่วนของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่มีหน้าที่ดูแล มีหลายมาตราด้วยกันที่ยังไม่มีกฎหมายลูกที่เอื้อต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น มาตรา 105 ที่บอกว่าความแตกต่าง ณ วันนี้มองว่าชุมนุมระดับสหกรณ์ทำธุรกิจเหมือนกัน มีการแก่งแย่งกัน แต่ในมาตรา 105 ได้กล่าวว่าชุมนุมสหกรณ์มีอำนาจกระทำการที่เพิ่มเติมจากสหกรณ์ได้ ตนได้ศึกษามาหลายครั้งและเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้รับเชิญ

เป็นตัวแทนของขบวนการสหกรณ์แต่ยังไม่ได้ออกมาในส่วนนี้ ตนคิดว่าสหกรณ์ต้องทำโมเดลสหกรณ์ในระดับประถม ระดับมัธยม และระดับชาติ ซึ่งมันค่อนข้างดีอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าจะเอาเครื่องมือเหล่านี้มาใช้อย่างไร แต่ไม่ยากให้เป็นกฎหมาย เพราะกฎหมายเอาไว้มันบังคับกับคนที่อยู่นอกกรอบ

คุณเกียรติรัตน์ เล็กอุตากร:

ตลอดเวลาที่ตนเองได้ศึกษา ฝึมองตลอดเวลา อะไรหลายๆอย่าง ผิดรูปผิดรอยแก่นแท้ของขบวนการสหกรณ์ที่ควรจะเป็น พูดถึงเรื่องธนาคาร สหกรณ์หรือองค์กรกลางอยากให้ตอบโจทย์ให้ได้ก่อนว่าทำแล้วเพื่ออะไร ได้อะไร เปรียบเสมือนกับแก่นต้นไม้ คือ คนในสหกรณ์ได้แก่ สมาชิก กรรมการ ผู้จัดการ ซึ่งปัญหาจริงๆ คือ คน แก่นที่ว่าตลอดเวลาที่ผ่านมา กรมส่งเสริมสหกรณ์เข้าส่งเสริมทำอะไร วัตถุประสงค์คืออะไร หลายครั้งออกนอกกรอบ ย้อนกลับไปทบทวนนโยบายการจัดตั้งธนาคาร อยากตั้งข้อสังเกตว่า ใครเป็นผู้ให้ข้อมูล และอยากให้นำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วนมากกว่านี้ ตนอยากให้พัฒนาขบวนการสหกรณ์อย่างจริงจัง

คุณสุรียพร ภูมิ:

สหกรณ์มีจุดแข็งหลายอย่าง เพราะมีถึง 7 ประเภท แต่ละประเภทมีจุดแข็งของตนเอง การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์อยากให้มองว่า ปัญหาจริงๆของสหกรณ์คืออะไร ปัญหาอยู่ที่

ระบบหรือกฎหมาย และการจัดตั้งขึ้นมา มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

การที่จะจัดตั้งธนาคารต้องปฏิบัติตามพรบ. ในเรื่องของเงินกองทุน ต้องจัดตั้งกองทุนร้อยละเท่าไร นอกจากนี้ต้องมีระบบการบริหารความเสี่ยงในเรื่องของเครดิตสินเชื่อ คุณคุณภาพลูกหนี้ กระบวนการในการพิจารณาสินเชื่อ ในเรื่องสภาพคล่องเข้ามาธนาคารมีกระบวนการบริหารอย่างไร มีคณะกรรมการดูแล และสิ่งสำคัญต้องมีธรรมาภิบาล แต่สำหรับสหกรณ์ลักษณะการดำเนินธุรกิจแตกต่างกันเพราะกรรมการมาจาก สมาชิก

ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกร:

ความเป็นองค์กรธนาคาร ความเป็นองค์กรสหกรณ์ รูปแบบ จุดมุ่งหมายของสหกรณ์แก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม เป้าหมายในการแก้ปัญหาเน้น

ขนาดของมวลสมาชิกซึ่งขนาดของมวลสมาชิกคือเจ้าของมโหฬาร และมีผลต่อครอบครัวและชุมชนสมาชิก จุดมุ่งหมาย เพื่อแก้ที่เป็นตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของที่อยู่ในชุมชนขนาดใหญ่อาจจะขัดแย้งในวัตถุประสงค์ในบางเรื่อง ธนาคารเป็นสถาบันการเงิน กลไกคือสถาบันการเงินที่

เข้มแข็งเพื่อคุ้มครองเจ้าของ แต่เจ้าของคือคนกลุ่มเล็กกว่า แต่การที่จะคำนึงถึงเจ้าของยังหมายรวมถึงผู้ใช้บริการความสัมพันธ์อาจลดลง ผู้ใช้บริการในระบบสหกรณ์ส่วนใหญ่มาถูก มาฝาก คือเป็นสมาชิก แต่ธนาคารเปิดกว้างโดยไม่มีข้อจำกัด ดังนั้นแท้ที่จริงกลไกที่อาจจะมีการคุ้มครองเงินฝากบ้าง แต่ก็คือคุ้มครองเจ้าของทุนซึ่งอาจจะเป็นคนกลุ่มเล็ก

ส่วนในระบบสหกรณ์ผู้ให้บริการ คือ ผู้กู้ 100% เป็นสมาชิก และสมาชิกผู้กู้ 100% คือเจ้าของ ดังนั้นจุดมุ่งหมายหลักๆ มีสองเรื่อง คือ แก้ปัญหาเศรษฐกิจและแก้ปัญหาสังคม และยังมีเป้าหมายที่การจัดสวัสดิการ แก่สมาชิก เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ถ้าถามว่าภาคสหกรณ์เข้าไปสู่กลไกเปลี่ยนเป็นธนาคารได้ไหม สิ่งก็ตามมาคือตัวตนความเป็นธนาคารจะมีกรอบของธนาคารเพื่อทำให้ต้องทำอะไร ถ้าทำอย่างนั้นจะกลายร่างและการกลับมาสนองต่อบัวตลูประสงค์เชิงสหกรณ์ อาจจะยาก

ถามว่าในต่างประเทศมีสหกรณ์เป็นธนาคารไหม ซึ่งเค้ามีวิธีการที่บอกว่ายังคงเป็นตัวตนสหกรณ์หลัก อยู่ในกรอบสหกรณ์หลัก อารังวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ แต่เพิ่มกลไกที่ทำให้องค์กรเหล่านี้มีความเข้มแข็งเช่นธนาคารได้เช่นกัน และจะเห็นว่าในต่างประเทศมีลักษณะที่เรียกว่าเป็นธนาคารสหกรณ์ ปกติธนาคารสหกรณ์จะต้องอารังรักษาวัตถุประสงค์ให้ได้ ถ้ากรอบทุกอย่างเป็นกรอบธนาคารหมดจะเป็นแบบสหกรณ์ไม่ได้ ตัวตนจะหายไปหมด หมายความว่าเรากลายร่างทันที จุดมุ่งหมายสำคัญคือเมื่อใดก็ตามที่บอกว่าสหกรณ์มีปัญหาต้องแก้ปัญหา ทำให้มีประสิทธิภาพอย่างเช่นธนาคาร อย่างนี้เอากลไกเพิ่มเข้ามา ในบางประเทศจะมีเรียกว่า stabilization fund อย่างเช่นทุนทางการเงินแคนาดาหรืออเมริกา ลักษณะแบบนี้จะมีกลไกคุ้มครองความเสี่ยงที่รับประกันความเสี่ยงไว้กรณีฝักเงิน ออมเงินไว้กับสหกรณ์ วัตถุประสงค์ของ stabilization fund ถ้าสหกรณ์มีการยกระดับก็จะเข้ามาชดเชย สำหรับประเทศไทยกลไกการบริหารจัดการความเสี่ยงยังไม่ดีพอ ปัญหาส่วนใหญ่ต้องช่วยการวิจัยและทบทวนประสิทธิภาพ ตนเชื่อว่าความเป็นสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างเช่นธนาคารมี

ความเป็นไปได้ แต่ต้องเข้าใจถ้าวันใดวันหนึ่งเข้าสู่กระบวนการธนาการกฎเกณฑ์ ธนาการจะรุนแรงและคุ้มครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ได้คุ้มครองสมาชิก

ในเบื้องต้นตนอยากบอกว่าสหกรณ์เกิดขึ้นมาเพราะอุดมการณ์ หลัก วิถีคิด จุดมุ่งหมาย เมื่อใดก็ตามองค์กรมีหลักวัตถุประสงค์เฉพาะ กลไกวิถีคิดเปลี่ยน ที่เข้าสู่กฎเกณฑ์อีกแบบหนึ่งต้องไม่ลืมวัตถุประสงค์หลายๆเรื่องทั้งวัตถุประสงค์ เชิง welfare และวัตถุประสงค์เชิงสากล องค์กรแบบนี้เป็นองค์กรคู่ขนานที่มี วัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมทั้งเรื่องเศรษฐกิจและสังคม ทุกวันนี้กลไกต้นทุนของ ระบบเงินออมของธนาการกับต้นทุนในเรื่องการคิดที่มีช่องว่างหนามาก เหตุผล เพราะว่าคุณคุ้มครองผลการลงทุนให้แก่ผู้ลงทุน ระบบสหกรณ์จะมีการรวมคืนให้กับ เจ้าขององค์กรในรูปของผู้ใช้บริการสะสมเฉลี่ยคืนที่มีกลไกลักษณะพิเศษ การดูแล ความเสี่ยงมี แต่มีมาตรฐานไม่เท่ากัน ทุกวันนี้จะมีระบบธนาการสหกรณ์ที่เป็น รูปธรรมอาจมีความเป็นไปได้แต่ต้องเริ่มสร้างจากฐานรากขึ้นไป ระบบสหกรณ์มี ฐานมวลชนเป็นหลัก10 ล้านคน แก่นสหกรณ์ที่แท้จริงแล้วเป็นหลักการช่วยเหลือ ตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระบบสหกรณ์จึงมีวิธีการเฉพาะตนที่มีลักษณะ แตกต่างกันได้

คุณอำนาจ อัตถโกวิทย์วงศ์:

เรื่องตั้งสหกรณ์ต้องถามกลับไปที่นักสหกรณ์ทุกคนว่าเป็นโอกาสของ การพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์หรือท่านอยากจะอยู่แบบโดดเดี่ยวต่อไป เพราะ หลายท่านกำลังสับสนว่าธนาการสหกรณ์ทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ไม่ได้บ่งบอกว่า เป็นธนาการพาณิชย์แต่เป็นธนาการเฉพาะกิจที่มีคุณสมบัติพิเศษตามที่พวกท่าน กำลังจะเสนอ ประเด็นต่อมาวันนี้ชุมชนสมาชิกของท่านในขอบเขตแดนการ ดำเนินงาน เราจะเอาสหกรณ์ในเขตการดำเนินงานทั้งหมดมารวมกันเป็นหนึ่ง

สหกรณ์ใหญ่ๆ ส่วนจะเรียกว่าระบบสหกรณ์สหกรณ์หรือธนาคารสหกรณ์ตรงนั้น ตันยังไม่อยากตอบโจทย์ ประเด็นเรื่องกองทุน 3-4 กองทุนมีความจำเป็นที่ต้องจ่าย เป็นส่วนกลางท่านยอมรับได้ไหม ประเด็นสำคัญที่สุดตันไม่อยากให้ระบบการเงิน สหกรณ์ไปล้มในที่ท่านรู้ เพราะทุกคนต่างมองเห็นผลตอบแทนของหนึ่งแห่ง ระบบ เพื่อกลไกในการขับเคลื่อนเป็นระบบมากขึ้น

คุณอารี ฉายโชน

เวทีนี้เป็นเวทีเสรีที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ หลักนโยบาย ที่นายกฯให้มาต้องดำเนินการตามนโยบายหลักแต่ต้องมาถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมี ความต้องการอย่างไรบ้าง

คุณพวงวรรณ ไกรสินธุ์:

จริงๆแล้วที่จุดประสงค์ที่ทางภาครัฐ อยากให้จัดตั้งธนาคารสหกรณ์น่าจะเกิดจาก จุดบกพร่องกับการเงินที่เกิดขึ้นกับระบบสหกรณ์ ในประเด็นที่ ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกรกล่าวถึง ตัน เห็นด้วยถ้าเป็นธนาคารจริงโดยคุ้มครองดูแลแล้ว ไม่จำเป็นเนื่องจากมีธ.ก.ส.อยู่แล้ว อย่างที่คุณ อานาจบอกว่าไม่ได้มองเฉพาะสถาบันการเงินที่ เป็นธนาคารแต่อาจจะดูแลทุกเรื่องในเรื่องของสหกรณ์ เพราะฉะนั้นเราต้องเข้าใจ คำว่าธนาคารก่อนเมื่อกล่าวถึงธนาคารก็จะเข้าใจว่าต้องทำแบบธนาคารพาณิชย์ สำหรับธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับธนาคารพาณิชย์ ไม่เหมือนกรมส่งเสริม สหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์มีผู้ตรวจสอบบัญชีตรวจสอบ

และแสดงความคิดเห็นแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กำกับดูแลและทำหน้าอบรมใช้เวลาเป็นเดือน ไม่ได้ลงไปตรวจแค่หนึ่งวันหรือสองวันแล้วภาครัฐทำหรือไม่กับสหกรณ์ซึ่งมีอยู่แปดพันกว่า ซึ่งธนาคารพาณิชย์มีกี่แห่งต้องเปรียบเทียบกันไม่ได้ ตนเห็นด้วยอย่างอ.ปรีชากล่าวว่า ลักษณะมันต่างกัน และอย่างที่คุณอำนาจกล่าวถึงนั้นไม่ใช่ธนาคารที่จะทำแบบธนาคารพาณิชย์ แต่จะดูแลทุกเรื่องบนพื้นฐานหลักและวิธีการสหกรณ์ แต่ที่บกพร่องมากในขณะนี้ต้องยอมรับว่าผู้บริหารเดินนอกรอบ ประกอบกับกฎหมายสหกรณ์ไม่ได้ให้อำนาจโดยชัดในการชี้เป้าและจัดการอย่างชัดเจน

เริ่มประชุมภาคบ่ายเวลา 13.30 น.

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท กล่าวเปิดเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ธนาคารสหกรณ์จำเป็นจริงหรือ?” โดยขอให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาสำหรับแนวทางการพัฒนาระบบการเงินสหกรณ์ จากข้อเสนอที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เสนอไว้ในที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเมื่อ วันที่ 12 พฤษภาคม 2559 ซึ่งประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังที่ชี้แจงไว้ในช่วงเช้า

ในเบื้องต้น ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาและมีข้อสรุปว่าแนวทางที่เป็นไปได้น่าจะเป็นใน 2

แนวทาง คือ 1) การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์โดยเปิด Window กับธ.ก.ส. 2) สถาบันชั้นยอดโดยใช้กลไกของชุมนุมเป็นศูนย์กลางทางการเงิน โดยที่ประชุมได้แบ่งการประชุมกลุ่มย่อยออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อพิจารณารายละเอียดมานำเสนอ

ผลการประชุมกลุ่มย่อย ปรากฏว่าภายหลังจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์และกรอบแนวปฏิบัติตามหลักการของตัวแบบธุรกิจสหกรณ์และระบบธนาคารในที่สุดได้มีข้อสรุปว่าแนวทางที่เหมาะสมคือ การยกระดับชุมนุมสหกรณ์ให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์แต่ละประเภท ควบคู่ไปกับการสร้างมาตรการ และกลไกที่นำไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานสากล ที่สนับสนุนการเชื่อมโยงธุรกิจในระบบสหกรณ์ เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มในธุรกิจสหกรณ์ มีการพัฒนาสมรรถนะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีทักษะด้านการบริหารการเงิน ให้มั่นคงและมีเสถียรภาพ และธำรงรักษาอัตลักษณ์สหกรณ์ที่ยึดมั่นในปรัชญา การส่งเสริมการออม และสร้างวินัยทางการเงินแก่สมาชิกและชุมชน เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงจากรฐานราก ผ่านกลไกของระบบการเงินในระบบเศรษฐกิจแข่งขันอย่างเที่ยงธรรมและเท่าเทียม โดยมีรายละเอียดสำหรับประเด็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยสังเขปดังนี้

คุณอนันต์ ชาตรุประชีวิน :

ภาพฝันก็คือ เลือกลงแนวคิดที่ 4.1 เราใช้ธนาคารสหกรณ์ที่มีอยู่แล้ว คือ ธ.ก.ส. ต้องดูสิ่งที่เราต้องการ ต้องดูว่ากลไกที่มีอยู่แล้วไม่สามารถตอบสนองได้จริงหรือเปล่า อยากให้ดูที่วัตถุประสงค์หลัก ดูที่เป้าหมายว่ามีกลไกอะไรบ้าง คิดว่าจะทำสหกรณ์ให้เป็นของทุกประเภท ถ้าจะใช้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์คิดว่า

อาจจะลำบาก เพราะว่าการที่จะขยายขอบเขตทั้ง 7 ประเภท ที่แต่ละประเภท มีความถนัดแตกต่างกัน

ผศ.เต็มใจ สุวรรณทัต :

ในรุ่นตนเองเป็นรุ่น Baby Boom หลังจากนั้นเป็นรุ่น Gen X คนจะคำนึงถึงรายได้มากขึ้น ส่วนใหญ่จะทำงานในรัฐวิสาหกิจ รุ่น Gen Y ได้ศึกษาเทคโนโลยีเป็นอย่างดีและพยายามที่จะเป็นอิสระ รุ่น Gen Z ต้องการบริการที่เชื่อมโยง สะดวก รวดเร็ว มีการใช้เทคโนโลยี เพราะฉะนั้นความต้องการของสังคมมันเปลี่ยนไปแล้ว ต้องสะดวก รวดเร็ว และปัจจัยต่างๆที่จะตอบสนอง

สังคมที่เราพูดอยู่คือ สหกรณ์และธนาคาร สหกรณ์แก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม แต่ธนาคารจะเพิ่มเติมขึ้นมาในเรื่องการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและเศรษฐกิจ ถ้าเงินในตลาดเยอะ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะออกพันธบัตรเพื่อดูดเงินจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อรักษาเสถียรภาพ ธุรกิจต่างๆก็มีความสำคัญที่จะรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจและสังคม สหกรณ์และธนาคารบริการโดยรวมรวมทรัพยากรทางการเงิน ธนาคารรวบรวมเพื่อให้บริการด้านการเงินและส่งเสริมเศรษฐกิจ ให้ขยายธุรกิจ ขยายการเงิน สหกรณ์ก็เช่นเดียวกัน รวบรวมเงินแต่เน้นการกระจายปัจจัยการผลิตให้เป็นธรรม โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะด้อยที่มีเงินฝากหรือกู้ยืมเงินก็ได้รับความเป็นธรรมในอัตราดอกเบี้ยที่ไม่แพงและอัตราเงินฝากที่สูง แต่อย่าลืมว่าสหกรณ์นั้น สหกรณ์ออมทรัพย์มีการเว้นภาษี ในสหกรณ์ออมทรัพย์ผู้เป็นสมาชิกจึงได้ประโยชน์อย่างมหาศาล ทุกส่วนของสถาบันการเงินที่อยู่ในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็น

ธรรมในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและเศรษฐกิจของประเทศ และที่สหกรณ์มีมากเพราะสหกรณ์มีความใกล้ชิดกับสมาชิกก็สามารถให้บริการได้กว้างขวาง มีสวัสดิการ มีการคืนกำไรในรูปแบบอะไรก็ตาม เรากำลังพัฒนาตามในรูปแบบ Gen Z เพราะในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีที่สะดวกรวดเร็ว

คุณอนันต์ ชาตรุประชีวิน :

อยากได้สถาบันที่มีอยู่แล้ว คือ ธ.ก.ส. ที่เรามาคุยกันว่า ธ.ก.ส. มีข้อจำกัด ขอให้ลบภาพออกก่อน เราจะสร้าง ธ.ก.ส. ใหม่ อาศัย Feasibility ที่มีอยู่แล้ว ที่มีสาขา มีบุคลากร แต่เราจะกำหนด Function ใหม่อย่างไรที่จะสามารถตอบโจทย์ได้ ทุก Function ที่ธนาคารพาณิชย์ทำก็อยากให้เป็นอย่างนั้น แล้วเพิ่มในเรื่องการสร้างเกณฑ์การกำกับดูแลสหกรณ์ เพราะลูกค้าต้องมีคุณภาพและต้องการให้เป็น Last insource ดูแลสภาพคล่องของสหกรณ์ และจากที่คุยกันในกลุ่มมีความคิดเห็นมากมาย และร้านสหกรณ์ต้องคิดว่าจะทำอย่างไรให้อยู่ได้ แหล่งที่มาจากเงินทุนจะอย่างไร ก็คิดกันว่าสหกรณ์ที่มีเงินเหลือก็ต้องนำเงินเหลือไปฝากธ.ก.ส. แต่ก็มีความคิดว่าฝากไปแล้วดอกเบี้ยต่ำ อย่างนั้นในเรื่องเงินฝากก็คิดว่าตัดสินใจให้เป็นอิสระ แต่เรื่องเงินหุ้น ก็อยากให้เป็นอิสระ เพราะฉะนั้นที่ระดมความเห็นในกลุ่มกลายเป็น ไม่ได้ต่างอะไรกับชุมนุมที่มีอยู่ ดังนั้นในกลุ่มก็มีมติร่วมกันว่า สิ่งที่เราต้องการก็คือ Function ของชุมนุม เราก็ต้องช่วยกันว่าจะทำอย่างไรกับชุมนุม

ดร.มนัส ชูผลกา :

จริงๆแล้วข้อจำกัดก็คือ พอพูดว่า ธนาคาร เราก็ไปไม่เป็นเพราะเราเป็นสหกรณ์ เรามองไม่ออกว่าที่มาของเงินของรายได้จะมาอย่างไร การบริการลูกค้าจะอย่างไร เราชระดมสมองกันก็ยังคิดไม่ออก แต่ถ้าเราเปลี่ยนคำพูดว่า ถ้าเป็นเรา

จะหาธนาคารกลางสหกรณ์ได้ใหม่ พอพูดแบบนี้ทุกคนเห็นภาพ เพราะเหมือนเป็นภารกิจของชุมนุมแต่ถ้าเข้มข้น แข็งแกร่งขึ้น สหกรณ์เป็นสมาชิกจะฝากเงินจะซื้อหุ้นหรืออย่างไรก็แล้วแต่ แต่ธนาคารกลางก็ต้องมีฝีมือ ธนาคารกลางจะใช้ความรู้ความสามารถที่มีเข้าไปดูแลสหกรณ์ที่มีปัญหากับสมาชิกไม่ให้เกิดปัญหา ถ้าสหกรณ์การเกษตรเกิดปัญหาและสหกรณ์มีปัญหา ธนาคารก็ต้องเข้าไปช่วยหรืออาจจะเรียกว่าเข้าไป Take over สหกรณ์นั้นได้เลย ทุกคนเลยลงความเห็นเป็นอย่างนี้ ภารกิจก็คล้ายๆกับชุมนุม เหมือนกับสันนิบาต แต่ว่าตั้งเป็นองคคัพพขึ้นขึ้นมาใหม่ และก็คิดว่าแนวทางอย่างนี้จะสามารถดำเนินไปได้

คุณดาบชัย ใจสุ์คี :

ขอเสริมในการปรับเปลี่ยนธ.ก.ส. เพื่อการตอบสนองต่อสหกรณ์แต่ก็มีข้อจำกัดของ ธ.ก.ส. ที่ไม่ใช่เป็นแค่ข้อจำกัดของ ธ.ก.ส. อย่างเดียว แต่เป็นข้อจำกัดสหกรณ์ด้วย จึงต้องมาดูที่การเป็น Apex คิดว่าใกล้เคียง และคิดว่าทำง่ายกว่า สิ่งที่ได้พูดในกลุ่มคือ ในทางการเงิน การเชื่อมต่อไม่ว่าจะให้ธนาคารหรือธ.ก.ส. ทำการรับฝากโดยตรงกับสมาชิกรายย่อย แต่จะต้องไปที่ชุมนุมก่อนไปที่สหกรณ์แล้วค่อยไปที่สมาชิก จะต้องเป็นลำดับ เชื่อว่าสหกรณ์ที่เกิดใหม่ก็จะเกิดขึ้นได้ ความจริงชุมนุมมั่นคงอยู่แล้วและจะมั่นคงมากขึ้น จึงต้องมีการปรับบทบาทให้ตอบสนองมากขึ้น

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

ชวนให้ลองพิจารณาตัวแบบสหกรณ์ในหลายประเทศที่คณยังเข้าใจว่าเป็นธนาคาร แต่แท้จริงแล้ว เป็นสหกรณ์ ที่ได้มีการยกระดับในการพัฒนา ทั้งในกระบวนการดำเนินธุรกิจ นวัตกรรมด้านการเงินที่ให้บริการแก่สมาชิก ซึ่ง

เทียบเคียงกับธนาคาร แต่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการระดมทุน และจัดสรรเงินทุนให้แก่กลุ่มธุรกิจสหกรณ์ ซึ่งมีทั้งตัวอย่างที่เป็นตัวแบบและแนวทางปฏิบัติที่ดี และไม่ตี ตัวอย่างเช่น กรณีของ Sanasa Development Bank ที่ประเทศศรีลังกา ที่เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ที่ไปแยกคน กับเงินออกจากกัน จึงอยากให้คุณอนันต์ช่วยสรุปประเด็นให้ที่ประชุมได้รับทราบ

คุณอนันต์ ชาตธูประชีวิน :

อยากให้การส่งเสริมสหกรณ์ศึกษากรณีของประเทศศรีลังกา ที่จากเดิมชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ศรีลังกาเข้มแข็งและมีจำนวนเยอะกว่าประเทศไทย เพราะมีชนบทเยอะ ที่มีแนวคิดคล้ายๆเรา ได้มีการจัดตั้งเป็น Sanasa Development Bank เป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ เป็นการแยก Function ของชุมนุมเป็น 2 ส่วน คือด้านธุรกรรมทางการเงินที่ตั้งขึ้นเป็น Bank และในด้านการพัฒนาการฝึกอบรม การส่งเสริม ที่ชุมนุมยังทำอยู่เดิม แผนคือ Sanasa Development Bank จะอุดหนุนชุมนุมในด้านวิชาการและพัฒนา แรกๆหลักเกณฑ์ก็มีความยืดหยุ่นที่จะแก้ปัญหาให้สหกรณ์ได้ แต่เมื่อทำไปก็ต้องเข้าสู่มาตรฐานธนาคาร โดยธรรมชาติของสหกรณ์ที่มีทั้งเข้มแข็งและไม่เข้มแข็ง ในที่สุด สหกรณ์ที่ไม่เข้มแข็งไม่สามารถที่จะใช้เงินกู้ของธนาคารได้ ก็เป็นปัญหาตักค้ำว่าสหกรณ์ขนาดเล็กหรือมีปัญหาใครจะดูแล ชุมชุมจะมาดูแลก็ได้ไม่ได้เพราะฐานการเงินถูกย้ายเข้าไปธนาคารหมดแล้ว และเงินที่ชุมนุมฯก็ไม่พอที่จะทำการ ทำให้สหกรณ์ขาดคนดูแล

คุณชัยวุฒิ มั่นชนะนนท์ :

เห็นว่าควรพัฒนาชุมนุมสหกรณ์เป็น APEX ทางการเงิน เพราะชุมนุมไม่พึ่งหลักการสหกรณ์แน่นอน ถ้าเป็นธนาคารก็ไม่แน่ ทุกคนมีความเห็นว่า

ควรพัฒนาชุมนุมสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท ในวันนี้เราควรพัฒนาชุมนุมที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด หรือ ชสอ. ให้เป็นองค์กรทางการเงินสูงสุด วิธีการในการพัฒนา ชสอ. มีอยู่ 3 เรื่อง **เรื่องที่หนึ่ง** คือ การแก้กฎหมายโดยจะแก้ 4 ประเด็น ในส่วนที่ 1 เรื่องสมาชิก การจะทำให้ ชสอ. เป็นศูนย์กลางทางการเงิน สมาชิกอาจจะต้องมี 2 ประเภท คือ สมาชิกปกติก็รับบริการปกติ ถือหุ้่นเข้าออกได้ตามปกติ แต่สมาชิกสมทบถ้าถือหุ้่นเพื่อการลงทุนในสหกรณ์จะถอนไม่ได้ จะถอนได้ก็เมื่อมีการเลิกสหกรณ์หรือเลิก ชสอ. และสหกรณ์ที่จะถือหุ้่นต้องเป็นสำนักงานสาขาในแต่ละจังหวัด คือ จังหวัดละ 1 แห่ง คือ เอาสมทบเป็นสาขาของ ชสอ. ในเรื่องเงินปันผล สมาชิกสมทบอาจมีกฎหมายว่าจะมีเงินปันผลเพิ่มขึ้น เนื่องจากหุ้่นนี้ถอนไม่ได้ ส่วนที่ 2 ในกรณีของกรรมการ ปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งทุกวันนี้มี 15 คน อาจจะแก้กฎหมายว่าผู้ทรงคุณวุฒิมาจากการแต่งตั้งของแบงค์ชาติ กรรมการค้คุมครองเงินฝากในอัตราส่วนที่เท่าๆกัน ต้องมีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งให้ชัดเจน เพราะเป็นการบริหารการเงินให้สหกรณ์ทุกประเภท วาระต้องชัดเจน ส่วนที่ 3 ต่อไปต้องแก้กฎหมายให้ ชสอ. มีอำนาจดำเนินการกับสหกรณ์ทุกประเภท อาจจะมีเรื่อง Agency exchange หรือการออกหุ้่นกู้ หนังสือค้ำประกันสหกรณ์หรือเจ้าหน้าที่ แต่ต้องทำกับสหกรณ์เท่านั้น ส่วนที่ 4 คือ ต้องปรับบทบาทของ Regulator คือเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ อาจต้องกำหนดบทบาทนายทะเบียนสหกรณ์ เช่น เกณฑ์การให้สินเชื่อของสหกรณ์ ทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ต้องจัดระดับความมั่นคงของสหกรณ์แต่ละประเภท **เรื่องที่ 2** ถ้าจะมีคำสั่งให้พัฒนา ชสอ. ให้เป็นศูนย์กลางทางการเงิน ต้องมีคำสั่งให้สถาบันค้คุมครองเงินฝากประกาศให้ ชสอ. เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับการค้คุมครอง หมายความว่าเงินที่สมาชิกมาฝากที่ ชสอ. ต้องได้รับการค้คุมครอง **เรื่องที่ 3** ในระยะ 10 ปีแรก ต้องสนับสนุน

บางประการ เช่น มีผู้เชี่ยวชาญในการวางระบบการบริหาร การฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ การจัดการระบบความปลอดภัยทางการเงิน การวางระบบเครือข่าย ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในกลุ่มคิดว่าการจะพัฒนาสหกรณ์จึงเห็นควรว่า ควรพัฒนา ชุมชุมสหกรณ์ที่มีความพร้อมให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์ก่อน

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

ขอเสนอให้ที่ประชุมช่วยกันพิจารณาเกี่ยวกับ Platform ยกระดับ ชุมชุมสหกรณ์ ไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการเงินว่าจะมีวิธีการอย่างไร ซึ่งผู้ให้ความเห็นในเวที ดังนี้

คุณอนันต์ ชาตรูปะชีวิน :

หลายๆเรื่องเริ่มได้เลย ได้มีการพูดคุยกันว่าเรื่องสำคัญคือ คน เรา จะรอให้คนคิดเองก็ลำบาก ในส่วนของ Regulator คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และชุมชุมสหกรณ์ แแบงค์ชาติ ต้องช่วยในเรื่อง Corporate Governance : CG เราต้องทำแบบ Practical Framework คือ มีรูปแบบที่เป็น รูปธรรม ผู้จัดการทำอะไรได้ ทำอะไรไม่ได้ ที่มาของคณะกรรมการต้องชัดเจน จาก Corporate Governance ที่มี 6 ด้าน เราต้องมาช่วยกันคิด อย่างเช่น อาจารย์จุฑาทิพย์ ภัทราวาท สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ต้องเข้ามาเพราะเป็น กลาง ต้องเข้ามาเขียนว่าใน 6 ข้อ อะไรควรทำ ไม่ควรทำ ขอแนวทางของแบงค์ ชาติก็ได้ เามาปรับให้เข้ากับระบบของเรา อีกส่วนหนึ่ง คือ เกณฑ์การกำกับดูแล สหกรณ์ คือ Potencies standard ที่จะทำให้เกิด Safe & Sound Systems ใน ระบบสหกรณ์ ต้องมีอะไรบ้างที่เป็นและที่ต้องทำ เช่น ต้องมีการจัดทำ บประมาณเงินสดล่องหน้า และอีกหลายเรื่อง แต่เราคิดว่ากรมส่งเสริมสหกรณ์ก็

บังคับไม่ได้ เราจึงต้องให้อำนาจ Regulator ตรงนี้ข้อฝากการบ้าน ถ้าทำได้จะเป็นประโยชน์ไม่ใช่เฉพาะชุมชนแต่เป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ด้วย โดยคนที่เข้ามาบริหารต้องมี Corporate Governance ให้ได้ ระบบการบริหารจัดการต้องมีในเรื่องธุรกิจการเงิน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเงินสหกรณ์ที่ประชาชนนำมาฝาก ต้องได้รับการดูแลอย่างดี

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท:

ในส่วนที่คุณอนันต์ ชาตुरुประชีวิน ได้กล่าวมีอยู่ 2 เรื่องคือ คนต้องมีจริยธรรม ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ถูกลงในบริบท และต้องเป็นมืออาชีพ คือ มี Skill ที่จะทำให้เกิดความมั่นคง เสถียรภาพ เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจ ต่อไปในเวทีให้ที่ประชุมได้เสนอคำถามหรือแสดงความคิดเห็น มีรายละเอียด ดังนี้

คุณดาบชัย ใจสู้ศึก:

มีคำถามว่า จำเป็นหรือไม่ที่ศูนย์กลางของขบวนการสหกรณ์ต้องมีที่เดียว คิดว่าไม่จำเป็นต้องมีที่เดียว คิดว่าที่ไหนพร้อมตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่คพช. กำหนด เช่นว่า การที่ชุมนุมจะเป็นชุมนุมระดับชาติต้องเป็นอะไรบ้าง ณ วันนี้เมื่อการออกแบบสหกรณ์ 7 ประเภท สหกรณ์แต่ละประเภทมีหัวอยู่ ก็คือ มืองค์กรกลาง มีศูนย์กลางทางการเงินที่มีกระบวนการเงินอยู่แล้ว และมีการเชื่อมกันอยู่แล้ว ในวันนี้ถ้าเราจะพัฒนาปรับปรุงก็ไม่น่าจะมีมากที่จะให้ชุมนุมระดับชาติชัดเจนมากยิ่งขึ้น ให้มีการดูแลกัน คิดว่าหลักการจะไม่เพี้ยนอย่างแน่นอน เรื่องจริยธรรมคุณธรรมก็เชื่อมั่น ขอเรียนว่า ที่บอกว่าชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีปัญหาส่วนหนึ่งคือ ระหว่างการดำเนินการทางกฎหมาย สหกรณ์ขึ้นปฐมกับชุมนุมมีอำนาจเหมือนกันหมดเลย ทั้งที่มาตรา 105 บอกไว้แล้วว่า ไม่ต้องไปแก้กฎหมายหรือพรบ.

ออกแค่กฎกระทรวงก็สามารถขยายได้ ชุมชนเป็นอะไรต่างๆได้มากมาย ในส่วนนี้เป็นส่วนของผู้ส่งเสริม Regulator ที่จะต้องมาทำในบทบาทนี้แล้วจะทำให้ขบวนการเกิดความเข้มแข็ง สหกรณ์มีความพร้อมอยู่แล้ว ในเรื่องหลักการ อุดมการณ์ วิธีการเข้มแข็งกว่าที่อื่น สหกรณ์ไทย 100 ปีแล้ว คิดว่าเข้มแข็งอยู่ในตัวแต่เราต่างคนต่างอยู่ บางทีกฎหมายมีอยู่แล้วแต่เราไม่ได้ใช้ทั้งหมด บางอย่างเป็นอุปสรรคเราอาจจะแก้ไขเพิ่มเติมให้สหกรณ์เข้มแข็ง

ที่ประชุมได้ตั้งโจทย์ว่า สหกรณ์ใหญ่ๆบางแห่ง ที่มีเงิน มี Gap หรือมีช่องว่างอะไรที่จะเข้าไปช่วยสหกรณ์เล็กๆ และใครที่จะเข้ามาช่วย หรือต้องมีมาตรการหรือกฎหมายอะไร ตรงนี้เราจะแก้อย่างไร

ผศ.เต็มใจ สุวรรณทัต :

จากประสบการณ์ คิดว่าจะทำอย่างไรที่จะทำให้สังคมในส่วนที่สหกรณ์เกี่ยวข้องให้มีความเชื่อมั่นที่ดีในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง วิธีให้เกิดความเชื่อมั่น คือ คณะกรรมการต้องสร้างความเข้าใจให้สมาชิก โดยการประชุมจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นได้อย่างดี จากที่เคยเป็นประธานสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด มา 10 ปี เป็นรองประธานฯ มา 10 ปี ได้สร้างเงินกองทุนกลาง ทุนสะสม ทุนสำรอง จนตอนนี้มีการสร้างเพิ่มมีประมาณ 35% ของหุ้น ทำให้จ่ายเงินปันผลได้ดี ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและการให้บริการสมาชิกที่ทันสมัย สมาชิกได้รับความสะดวกสบาย ในปี 2540 ภาวะเศรษฐกิจไม่ดี หลายสหกรณ์เกิดปัญหาเนื่องจากสมาชิกเห็นว่าแบงค์ บริษัทเงินทุนล้มก็เลยคิดว่าทำไมสหกรณ์จะล้มไม่ได้ ที่บางสหกรณ์อยู่รอดเพราะหน่วยงานช่วย ถ้าเราจะเป็นส่วนหนึ่งของ ธ.ก.ส. คือจะสร้างความเชื่อมั่นว่ามีแหล่งเงินทุนสุดท้ายและมีกติกากลางที่จะรักษาความเชื่อมั่น และรักษาเสถียรภาพทางการเงินได้ด้วย สหกรณ์ออม

ทรัพย์สินโตขึ้นและจะโตขึ้นเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นการเข้าถือหุ้นและมีส่วนร่วม ตามความเห็นน่าจะ 10% ของเงินสำรองที่จะสร้างความเชื่อมั่น และอยากเสนอธนาคารกลางมี Regulation ที่ควบคุมธนาคารพาณิชย์ และมีเครื่องมือที่ดี ถ้า Regulation ออกโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ร่วมกับ ธ.ก.ส. ที่เราถือหุ้นจะสร้างความเชื่อมั่น ในปัจจุบันถ้าจะเป็น Apex organizing ให้มีศูนย์กลาง เรามี ชสอ. และ ธ.ก.ส. แต่ชุมนุมสหกรณ์บริการและร้านค้าที่ไม่เข้มแข็งก็ไม่ควรไปยุ่งกับกิจการที่ Well done แล้ว เราต้องเตรียมพร้อมความเชื่อมั่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

คุณวินัย นิยมอสถ :

มองว่าหน่วยงานกำกับ คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ควรกำกับดูแลบางส่วนโดยเบงค์ชาติ การรักษาสภาพคล่อง กองทุนบริหารความเสี่ยง อันนี้ต้องทำไม่ใช่แนะนำ ต้องมีกติกา เงินของสหกรณ์ที่เหลือวิธีที่ง่ายที่สุด เอาเงินสำรองที่เก็บไว้ไม่ต่ำกว่า 10% ลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ จะเป็น Future fund อะไรก็ได้ และให้รัฐไปบริหารจัดการ และหลักทรัพย์ก็จะเป็นการสร้างความมั่นคง แต่บทบาทของ Regulation ต้องมีอำนาจมากกว่านี้ ต้องแก้ไขก่อนที่จะสายเกินไป

คุณดาบชัย ใจสู้ศึก :

วันนี้เครื่องมือที่กำกับดูแล อำนาจนายทะเบียนคิดว่าเพียงพอ ในเรื่องการกำกับที่ผ่านมาเป็นลักษณะต้องกำกับต่อเนื่อง ไม่ใช่มาปล่อยจนเกิดความเสียหาย บางแห่งไม่มีปัญหาแต่เกิดกรณีที่คล่องจั่น ก็ทำให้กลายเป็นมีปัญหา ทำให้ต้องงดทำ บางอย่างต้องกลับมาทบทวน ขอบเขตในส่วนของ Model ของเครดิต

ยูเนียน ในการเป็นสหกรณ์ ภาครัฐแบ่งสหกรณ์เป็น 2 ประเภท คือภาคเกษตร และนอกภาคเกษตรแล้วเครดิตยูเนียนอยู่นอกภาคเกษตร แต่ในความเป็นจริง สมาชิกมากกว่า 80% เป็นเป็นเกษตรกร เราพูดมาตลอดว่าเราไม่ใช่สหกรณ์อย่าง เดียวแต่เราเป็นธนาคารชุมชน เหตุที่ล้มเหลวเพราะวงค์สัมพันธ์และพื้นที่ ดำเนินการกว้างเกินไป ยิ่งวิกฤตที่คลองจั่นถ้าไม่มีชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน เข้า ไปอุ้มชูก็คิดว่าล้มไปอีกค่อนข้างเยอะ ที่ผ่านมาชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนเข้ม แข็งมากพอที่จะดูแลสหกรณ์เครดิตยูเนียนอีกพันกว่าแห่ง ในปัจจุบัน ถ้าเราจะไป ช่วยสหกรณ์ประเภทอื่นเราก็ต้องคิดเหมือนกัน แต่ถ้ามีราชการมาการันตี เหมือน มาค้าประกันจะได้มีการถ่ายโอนเงินที่เหลืออยากให้มีการหมุนเวียนในขบวนการ สหกรณ์ ไม่อยากไปซื้อพันธบัตร หุ้นกู้ หรือฝากให้เงินออกจากระบบสหกรณ์

คุณสมศรี หลิมตระกูล :

ขออนุญาตตอบคำถามที่ว่า ทำไมสหกรณ์ใหญ่ๆมีเงินเหลือทำไมไม่ให้ สหกรณ์อื่นบ้าง ตอบได้ว่าเราไม่มั่นใจ สมัยอยู่มหาวิทยาลัยเกษตรเราเคยให้ภาค การเกษตรกู้ เพราะมีโรงสีพระราชทาน แต่ถ้าดูแลงบเราไม่ให้ เพราะมีสหกรณ์ การเกษตรบางแห่งที่เราให้ไปแล้วมีประเด็นไม่ได้เงินคืน เพราะฉะนั้นทำอย่างไรที่ จะมีตัวกลางที่จะรับผิดชอบให้ มีการันตี เพราะเงินทุนทุกบาททุกสตางค์ของ สมาชิกเราขาดทุนไม่ได้ ถ้าให้ไปเราไม่มั่นใจ เพราะสมาชิกไม่รู้จกค่าว่าขาดทุน และ เมื่อให้ไปแล้วก็ไม่ว่าจะได้คืนหรือเปล่า ประเด็นที่สอง ขอสนับสนุนท่านวินัย นิย โมสล ว่าทุนสำรองเป็นเงินออมเป็นของทุกคน ถ้าเป็นสหกรณ์น้องใหม่เราก็จะเอา ทุนสำรองไปต่อให้สมาชิกกู้ แต่ถ้าเป็นสหกรณ์ใหญ่เราจะนำต้นทุนที่ 0% ไปจัด สวัสดิการ เงินสะสม 10% 20% ต้องบังคับไปเลยว่าให้ซื้อพันธบัตร กองทุน Infra-structure และให้ดอกผล สิ่งสำคัญอีกเรื่องคือ ผู้ที่กำกับดูแลต้องทำงานให้เข้มแข็ง

คุณสุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์ :

ฟังแล้วค่อนข้างเห็นด้วยกับข้อเสนอที่ให้ชุมนุมสหกรณ์เป็นตัวการรับผิดชอบหรือเป็น APEX ในระบบของสหกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดการหมุนเวียน แต่ส่วนที่ขาดคือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งได้เคยเสนอไว้กับกรมส่งเสริมสหกรณ์ว่า ทำไมเราไม่ยกชุมนุมให้มารับผิดชอบในกระบวนการ ให้เงินอยู่ในระบบสหกรณ์โดยผ่านชุมนุมแต่ละประเภท ซึ่งวันนี้มีข้อเสนอที่ตรงกับที่เคยเสนอไว้ และในวันนี้เราทำได้เลย ไม่ต้องแก้กฎหมาย เพราะมีช่องทำได้อยู่แล้ว ที่พูดว่าการทำชุมนุมเหมือนเป็นธนาคาร เราไม่เจาะจงชุมนุม ถือว่าเท่าเทียมกัน แต่ว่าชุมนุมที่ยังไม่มีประสิทธิภาพก็ยังไม่ควรเข้ามาเป็นผู้นำในระบบ เพราะสิ่งที่กฎหมายเตรียมไว้แล้วคือ มาตรา 105 ที่จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือได้ อำนาจกระทำการที่ยังไม่ได้กำหนดในมาตรา 66 ก็ให้สามารถกำหนดได้โดยเฉพาะชุมนุมสหกรณ์ แต่ตอนนี้ยังไม่มีใครทำอะไรมากกว่ามาตรา 66 ไม่มีใครมาอธิบายว่าชุมนุมจะทำอะไรนอกเหนือมาตรา 66 แต่เรารู้ตอนเขียนกฎหมายว่าศักยภาพสหกรณ์ทำได้แค่นี้ แต่ในอนาคตเราคิดว่าเพื่อสหกรณ์จะทำอะไรได้อีก จึงเปิด Option ไว้ เราได้คำตอบว่า ถ้าให้ชุมนุมทำเยี่ยงธนาคาร เป็นในรูปสหกรณ์แต่กิจกรรมเหมือนธนาคาร ถ้าอยากได้ทุน ออกหุ้นกู้ มีการลงทุน ต้องเขียนใหม่ในมาตรา 105 มีช่องทางทำได้ไม่ต้องแก้กฎหมาย แค่นี้ยังไม่มีเครื่องมือ คิดว่าทางกรมส่งเสริมสหกรณ์พร้อมที่จะแก้ไขการกระทำการให้ชุมนุม ในข้อกฎหมายคิดว่าไม่มีข้ออุปสรรค ต่อมาเป็นเรื่องบริหาร ไม่อยากเอากฎหมายมาบังคับ ให้ควบคุมกันเองได้หรือไม่โดยผ่านชุมนุมสหกรณ์ ทำให้เข้มแข็งแล้วเขียนกำหนดในคุณสมบัติ และดูแลข้อบังคับโดยยึดหลักนิติธรรม ต้องอยู่ในกรอบนั้นเขียนอย่างไรทำตามนั้น ซึ่งหลักนิติธรรมเป็น 1 ใน 6 ของการบริหารจัดการที่ดี เพราะฉะนั้นคิดว่าเราพร้อมแต่ทุกท่านพร้อมหรือยังที่จะแก้ข้อบังคับแล้วปฏิบัติตาม โดยที่รัฐไม่ต้องเข้าไป

ควบคุม ถ้าเราคิดในแง่ความเห็นที่คิดว่า เราจะทำอย่างไร ว่าเงินที่เราปล่อยไปจะไม่ได้รับคืน สหกรณ์ที่มีเงินมากจะเอาเงินให้สหกรณ์มีเงินน้อยๆ เราจะป้องกันความเสี่ยงอย่างไร ต้องมีระบบควบคุมความเสี่ยง ตอนนี้ชุมนุมมี 7 ประเภท แต่มี 3 ชุมนุม คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ที่เข้มแข็ง อาจจะเปิด Option ได้เลย แล้วจะเอากติกาของแบงค์ชาติ กลด. หรือระบบสถาบันฯ เขียนลงในข้อบังคับเลย ดูแลกันเองได้ไหม คิดว่าตอนนี้ดูแลกันเองได้ ถ้าผิดก็ลงโทษกันจริงๆ ฟ้องร้องกันจริงๆ ใครผิดต้องลงโทษ อย่างนี้รัฐก็ให้ความร่วมมือเต็มที่ เพราะสหกรณ์เรียกร้องตลอดให้รัฐให้มีตลาด พอเข้าไปควบคุมกับออกสหกรณ์มีอิสระ อยากให้เห็นว่าไม่ต้องออกกติกาอะไร แค่เอาที่เราเห็นในองค์กรมาเขียนในข้อบังคับแล้วทำตามข้อบังคับเชื่อว่าเดินได้และระบบสหกรณ์ไม่เสียหาย

คุณสมศรี ทิมตระกูล :

ในเรื่องกฎกระทรวงมาตรา 105 ที่ประกอบการเลี้ยงธนาคารพาณิชย์ ควรต้องระมัดระวังเรื่องการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ ถ้าจะให้ทำได้ต้องยกเว้นภาษีไม่อย่างนั้นต้องเสีย 33% แล้ว ชสค. ชสอ. และชสท. คิดว่าคุณภาพของคณะกรรมการยังไม่พร้อม และเรื่องควบคุมดูแลกันเองก็ทำไม่ได้ เพราะมีคนเป็นกลุ่มอยู่แล้ว คุณภาพของคนที่เป็นห่วง

อาจารย์วรเทพ ไททยาวิโรจน์ :

ที่บอกว่าไม่ค่อยกล้าให้สหกรณ์การเกษตรๆ เพราะไม่มั่นใจ คิดว่าเป็นเรื่องในอดีตแล้ว เพราะสหกรณ์การเกษตรในปัจจุบันไม่ได้เป็นอย่างนั้น

เพราะมีที่ดิน มีโรงสี เหล่านั้นเป็นหลักประกันที่ดีกว่าเอาคน 15 คนมาเซ็นค้ำประกัน อีกอย่างหนึ่ง เราไม่ได้ใช้เครื่องมือทางการเงิน ถ้าเราวิตกว่าเงินจะสาบสูญ เราก็มีเครื่องมือหลายตัวที่จะนำมาใช้ในการประกันความมั่นคง เช่น การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ในวงการสหกรณ์ เราใช้เครื่องมือทางการเงินน้อยตัว และอยากทำความเข้าใจในเบื้องต้นว่า ธนาคารไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของทุกอย่าง ประเทศไทยมักจะใช้คำว่าธนาคารเป็นคำตอบสุดท้าย ขาดแคลนอะไรก็มักจะนึกถึง

ธนาคาร เราจึงมีธนาคารเลือด ธนาคารโค แต่เรื่องจริงมันไม่ใช่ ถ้าเราไม่มีเงินเราตั้งธนาคาร เราจะมีเงินเลยหรือ สิ่งเหล่านี้ อยากเรียนฝากไว้ ถ้าจะทำเรื่องสถาบันการเงินในช่วงนี้การออกพระราชบัญญัติเฉพาะสำหรับธนาคาร คงจะทำยากและใช้เวลานานกว่าจะออกมาเป็นรูปเป็นร่างเพราะยังไม่เคยเห็นต้นรากเลย ถ้าเราคิดว่าตั้งก่อนเราก็ต้องอิงธนาคารพาณิชย์เป็นแบบ เมื่อตั้งก็ต้องเป็นแบบธนาคารพาณิชย์อย่างนี้จะไปกันใหญ่ ก็ต้องละทิ้งหลักสหกรณ์ การไว้เนื้อเชื่อใจ การรับผิดชอบเห็นใจ เพราะเป็นเรื่องของธุรกิจไปแล้ว การเรียนว่า ตอนนี้เราอัดอันทันใจตรงไหนหรือ เราจนแต่มีตรงไหนหรือ บางคนมาบอกว่ากลัวจะเกิด Coop run เหมือน Bank run การทดสอบสหกรณ์ทดสอบมาหลายหน มีวิวัฒนาการมาเรื่อย ในปี 2539-2540 เป็นบททดสอบที่รุนแรงมากในสภาพระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ระบบสหกรณ์ซึ่งเป็นระบบการใช้เงินภายในของสหกรณ์ไม่ได้รับการกระทบการเทือน ซึ่งพบว่าไม่มีสถาบันประกันเงิน กรณีเครดิตยูเนี่ยนคลองจั่นหรือกรณีสหกรณ์ลือตเตอร์รี่ อย่างสหกรณ์ครุฑนครศรีธรรมราช วันเดียวสมาชิกถอนเงิน

40 ล้านบาท สหกรณ์ครูเชียงราย สมาชิกป่าวร้องว่าสหกรณ์เสียหาย สมาชิกก็ตกใจกัน แต่สุดท้ายก็อยู่ได้ และเจ้าหน้าที่กรมแทนที่จะให้ข้อมูล Positive แต่กลับให้ข้อมูล Negative การส่งเสริมต้องส่งเสริมให้แข็งแรง เราต้องคิดถึงชาวบ้าน และที่สหกรณ์การเกษตรผักไห่ ต้องชื่นชมทีมศว. ที่มาอัดฉีด ในสองวันเลือดจึงหยุดไหล จะเห็นได้ว่าการตื่นเต้นตกใจของสมาชิกเกิดจากการทดสอบ ไม่ได้เกิดจากเจตนาารมณัจริงๆ อีกอย่างที่ชอบฝากไว้ คือเรื่องมาตรฐานคุณภาพสหกรณ์ ที่อยากให้สหกรณ์ถือเป็นบรรทัดฐานว่าเราต้องมี ตอนนี้เรามีตัวชี้วัดสหกรณ์หลายอย่างเช่น Pearl, Camel, Ratio ต่างๆ ที่จะพยากรณ์ความเคลื่อนไหวทางการเงินของสหกรณ์และข้อมูลสามารถดูได้เป็นปัจจุบัน และสมาชิกในยุคนี้ค่อนข้างที่จะได้เปรียบสมาชิกสมัยก่อนที่ห่างไกลข้อมูล ต่อไปเชื่อว่าสมาชิกสามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินจาก Mobile phone ได้ ซึ่งจะทำให้ไม่ต้องกลัวการโจษขาน เมื่อเกิดอะไรก็สามารถตรวจดูข้อมูลได้เลย ณ เวลานี้ เราคิดว่าอยากจะมีสถาบันการเงินของสหกรณ์ แต่ขอให้เข้าใจก่อนว่า ในโลกนี้แบ่งสถาบันการเงินเป็น 2 แบบคือ Open system อย่างธนาคารพาณิชย์ อีกอย่างคือ Open loop system เช่น ธ.ก.ส. ที่มีเงื่อนไขเฉพาะสหกรณ์เท่านั้น ค่าขายไม่ได้ หรือธอส. ให้เฉพาะเรื่องการกู้เงินเรื่องการสร้างบ้าน แต่สหกรณ์เป็นระบบ Close System ที่ต้องเป็นสมาชิก อยากให้เข้าใจตรงนี้ก่อน และการรวมตัวของสหกรณ์ถ้ามองดู มีสหกรณ์หน่วยผลิต คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม แล้วผลิตผลออกมาต้องมีสหกรณ์บริการขนสินค้าออกมาจากหน่วยผลิตและออกสู่ตลาด คือ สหกรณ์ร้านค้า มีสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน เป็น Financial Distribution ที่ Support เรื่องเงิน เป็นสมบูรณ์ในตัวของมันเอง แต่เราไม่ได้ใช้วงจรนี้อย่างเต็มที่เพราะหวาดระแวงกัน และอย่างที่สองเราไม่ได้ศึกษาว่าถ้าเรากลัวความเสี่ยงแล้วเรามีอะไรเป็นหลักประกัน เราต้องหาทางที่จะทำโดยให้มีความ

เสี่ยงต่ำ ไม่ใช่เราบอกว่ามีความเสี่ยงแล้วเลิกเลย อย่างนี้ไม่ถูก การมีสถาบันกลางทางการเงินเราต้องมาคิดว่ามันมีความจำเป็นมากแค่ไหน ขณะนี้เราอัดคัต ชัดสน เตื่อร้อน ทุกข์ยาก ชักช้า ไม่ทันการ เสี่ยง สภาพแท้จริงหรือไม่ การช่วยเหลือพึ่งพากันเราทำไม่ได้เลยหรือ เรามีหลักประกันพอสมควรทางเสถียรภาพการเงิน สหกรณ์หลายแห่งก็รอดได้เมื่อมีภัยมา แต่การที่จะคิดเผื่อไว้ก็ไม่มีปัญหา

รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

กล่าวสรุปการประชุมโดยมีข้อสังเกตว่า การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวันนี้ทุกท่านไม่ได้มองภารกิจของตนเอง แต่ได้ใช้ประสบการณ์ของทุกท่านแล้วมาระดมความคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้มีคำตอบสำหรับโจทย์เบื้องต้นที่กรมส่งเสริมฯ ได้นำเสนอว่า ทางเลือกที่จะยกระดับพัฒนาการเงินมี 4 ทางเลือก ซึ่งเราได้ข้อสรุปว่า แนวทางในการยกระดับชุมนุมสหกรณ์ให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ที่เราเห็นชัดมีอยู่ 3 ชุมนุม คือ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด และ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด โดยพิจารณาว่ากฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันก็เปิดโอกาสในการยกระดับชุมนุมเป็นศูนย์กลางทางการเงิน หากเราต้องการให้

มีการคุ้มครองเงินฝาก พัฒนาส่งเสริมธุรกิจ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินก็

สามารถดำเนินการได้ ซึ่งนี่คือสิ่งที่เราต้องการและนี่ก็คือธนาคารสหกรณ์ ที่มีความยืดหยุ่นมากที่สุด เพราะเราต้องการให้เป็นธนาคารของประชาชนที่พวกเขาเป็นเจ้าของ ร่วมจัดการและร่วมใช้บริการ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ เราต้องร่วมมือกันในการสร้างความเข้าใจว่า สหกรณ์ไม่ได้ทำเรื่องธุรกิจแต่เป็นเครื่องมือของประชาชนในการส่งเสริมการออม การสร้างวินัยทางการเงิน การสร้างเสริมประสบการณ์ทางธุรกิจแก่ประชาชน บนหลักการพึ่งพาตนเอง การแก้ปัญหาการประกอบอาชีพ และการสร้างสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน เพื่อการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านั้นก็คือ การสร้างทักษะประสบการณ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดกฎระเบียบ เงื่อนไข การกำกับดูแลของหน่วยกำกับดูแล อาทิเช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ควรกำหนด กรอบจรรยาบรรณ สำหรับผู้นำที่นำไปสู่ระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นธรรมภิบาล ต้องให้คนเชื่อมั่นไว้วางใจในระบบสหกรณ์

ข้อสรุปทั้งหมดที่อภิปรายในที่นี้ พร้อมรายชื่อของทุกๆท่านสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ จะได้จัดทำเป็นรายงานสรุป และยินดีมอบให้ผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะทางกรมส่งเสริมสหกรณ์ในฐานะแม่ข่าย และใคร่ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้เกียรติมาร่วมเวทีหวังว่าโอกาสหน้าจะได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอีก และขอปิดการประชุม

